

35 SENTI

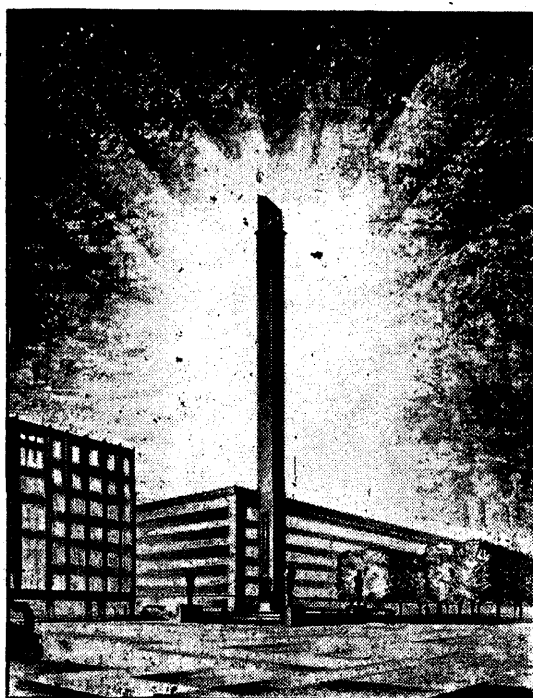
ROMAAN

XII. AASTAKÄIK
TALLINN, 1933.A.

G
MOM
BER
G

No

9

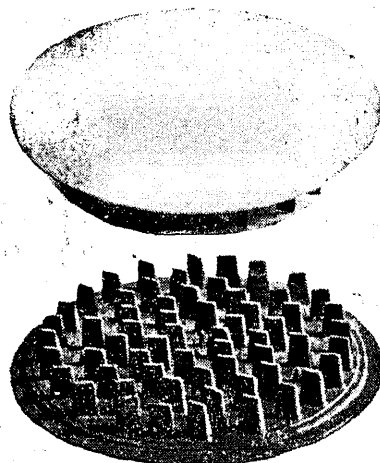
Eesti Vabadussõja monumendi kavand.

KIRJASTUS-O/Ü.
"ARENG"

„AIVAZ“

Tallinn, Soo tän. 27.

Kokkuhoid
Puhtus
Mugavus

Malm ribidega keeduplaat

Paigutatud pliidale harilikkude rõngaste asemele võimaldab
kiire söögivalmistamise,

50% kokkuhoidu kütteinetes
ning hoiab keedunõud puhtad.

Ribidega keeduplaat asetab kalli ribidega pliidaraua. Suurendatud küttepinna tõttu (117%) on puude kokkuhoid üllatav. Et keedunõud tulega kokku ei puudu, on nad alati puhtad ja nägusad. Pole enam mingit askeldamist tahmaste rõngastega! Keeduplaati võib tarvitada ka triikraudade kuumendamiseks, kuivikute röstimiseks jne.

Saadaval igas rauakaupluses

Nr. 4 läbimõõduga 268 mm. hinnaga **Kr. 1.50**

Nr. 5 „ 315 „ „ **Kr. 2.40**

Romaan

Nr. 9 (267)

Mai 1933

XII. aastakäik

Meie tee.

P. Grünfeldt.

Mu laps, miks sa nii mõtiskled
ja elu üle pead aru?
Veel nautida võib kevadet,
veel võõras sulle torm ja maru.
Su oma olgu praegu veel
vaid rõõmus mäng ja rõõmus meel —
kõik muu kord hiljem tuleb!
Sul armsad olgu lilleraad
ja mühisevad metsamaad,
las' lahkuda kõik pilved!

Kuid hiljem noore mehena,
kui seisad ükski, nukrus silmas,
sa kadetsevas ilmas,
siis kogu julgust sa
ja ikka võitle, käi
kui sangar püstipäi.
Tee alati, mis õige,
ja üle kõige
tõest ikka lugu pea
ning ole aus ja hea.

Ja kui sul võideldes
ning ülekohut sõideldes
jõud kord ju kahanema lööb
ja juba kahtlus südant sööb,
veel ära julgust kaota,
vaid käsi rusikasse vaota
ja võitle edasi kui mees,
kel selge siht on silma ees.
Ei meeleheide ole mehe ehe,
vaid töö ja agarus teeb mehest mehe.
Ei sina hulga kiitust vaja,
kui ehitad su kodumaja
ja armastad, jah, armastad
ning teenid oma kallist kodumaad.

Satyakama tõde.

India kirjanik **Rabindranath Tagore.**

Päike oli vajunud jõe õhtupoolse kalda
taha pöösaste tihniku vahele.

Kloostri poisikesed olid loomad koju ajand
ning istusid tule ümber, et Gautamat, oma
õpetajat, kuulata, kui üks võõras poisike
tuli ja teda puuvilja ning lilledega tervitas
ja, stgavalt kummardades, liinule sarn-

leva häälega ütles: „Isand, ma tulin su
juure, et vastuvõetud saada kõrgema tõe
rajale.“

„Mis on su nimi?“

„Mu nimi on Satyakama.“

„Õnnistus su pääle,“ — ütles õpetaja.
„Millisest suguharust sa oled,“ mu laps?“

Ainult bramiinidel kõlbab kõrgema tarkuse järgi püüda.“

„Õpetaja,“ vastas poisike, „ma ei tea mitte, mis suguharust ma olen. Ma lähen ja küsin emalt.“

Nii öeldes jättis Satyakama jumalaga ning läks läbi madala jõe koju ema hurtsikusse, mis oli liivakõrbe äärel uinuva küla lõpus.

Lamp põles tuhmilt toas ja ema seisis poega oodates lävel.

Ta surus teda oma rinnale, suudles ta juukseid ning küsis ta käigu kohta teateid.

„Kuidas oli mu isa nimi, armas ema?“ küsis poisikene.

„Ainult bramiinidel kõlbab kõrgema tarkuse järgi püüda, ütles Gautama, — suur õpetaja mulle.“

Naine lõi silmad maha ja rääkis tasa: „Oma nooruses olin ma vaene ja mul oli palju isandaid. Sa tulid oma ema Jabala kätele, kellel polnud meest.“

Päikese esimesed kiired sädelesid kloostrimeetsa puude ladvul . . .

Õpilased, juuksed veel sasis ja märjad hommikusest supelusest, istusid vana puu all õpetaja ees.

Siis tuli Satyakama.

Ta kummardus sügavalt targa mehe ees ja seisis vaikselt.

„Ütle mulle,“ küsis suur õpetaja, — „mis suguharust sa oled?“

„Mu isand,“ vastas poisike, — „ma ei tea seda mitte. Mu ema ütles, kui ma temalt küsisin: „Ma olen oma nooruses paljuid isandaid teenind ja sa tulid oma ema Jabala kätele, kellel ei olnud meest.“

Siis tõusis häälitsemine, mis sarnles mesilaste vihasele suminale, kui nad mesipuu hirmutada on saanud, ja õpilased nurisesid selle „hüljatu“ häbematu julguse üle.

Õpetaja Gautama tõusis istmelt, sirutas oma käed välja, surus poisikese oma rinnale ja ütles .

„Kõige parem bramiinidest oled sina, mu laps. Sul on kõige suursugusem pärandus — tõde!“

Tõlkinud A. Dolgoshev.

Eeva eksiteil.

Andres Silla.

Oleme aastaid pead murdnud, missugune peab olema modern naine, kes ta on, kus ta kosub, mis ta tähendab. On kirjutatud raamatuid kutsutute ja kutsumatute poolt meieaegsest Eevast. Ja mõnigi peenelt-münditud sõna on veerenud välja maailma, et ta seal seltskondlises ja armu-elus leiaks maksvust ja vastuvõttu. Kuid ometi: Edasi jõudnud ei ole me sammugi, jah, asi läheb ikka enam ja enam tagurpidi sellega, mida meil harilikult-kodanlikult nimetatakse „õnneks“. Võõrdumine kodust, kohast ja perekonnast muutub ikka enam ja enam masiliseks nähtuseks. Lahutuselaine kasvab ja kasvab. Lapse sajand ilmutab ennast ikka selgemini kui kartus laste eest ja sündimata laste eest. Abielu on vaatamata kõigile kirjanduslistele ja arstiteaduslistele süstimistele, mis tema kallal toimitakse, surmani haige, keda ei suuda aidata ei seltsimehelikkuse vesi ega erotiseerungi pirtsid.

Aga me teame, missugune peab olema modern naine ja mis ta tahab. Ja kummaline! Mida täpsemalt me seda teame ja

mida vaimukamalt meile seda seletatakse, seda lohutusetum on meie ümbrus aladel, kus naine otsustavalt kaasa töötab, kõige esmalt armastuses ja abielus. Näib peaaegu, nagu leviks arusaamatuse taud vaimlisest produktioonist, mis tahab naisele kasu saata, lähendades mehele nähtusi, mis talle esialgul näisid võõrastena ja kardetatavateks — on, nagu oleks Eeva kord jälle näinud vaid puuvilja meelitavpunast koort, mida talle — ilma maokavaluseta — pakuti, et ta võiks õppida tundma iseennast. Tema ei näe sisu ja alust, vaid näeb ainult uut, millest kirjanduses juttu on: et tema tahe ja tegevusring, ta soovid ja anded maailma niisama tohivad vallata kui mehed ja et ta enam ei taha olla mehest olev ja temast töövõimelt alam. Eeva näeb, nii näib mulle, ainult seda ja leiab selles ideaali, millel enam midagi ühist pole naiselikkusega, nagu seda tundsid meie vanemad. See on tema suur eksitus, mis temale ja meie tänapäeva rahvapõlvele hirmsasti kätte maksab: õnnestab aluse, millele loodus naise on asetanud. Ta arvab võima-

tuks edenemise ja arengu sel alusel, kus tal kogu ajaloos kindel põhi oli kui kolde-tule hoidjal, kui perenaisel ja emal, ja astub julgelt uudismaale, mis temale pole loodud. Mina ei nimeta seda nii väga mehestumiseks ja naiselikkusest loobumiseks, kui modern naine kutseelus mehega ikka enam hakkab võistlema, sest siin on ta osalt üldise olukorra ja elu alleshoiuseaduse oh-ver. Naise naiselikkusest loobumine ilmneb palju enam selles, et ta vaimlikult-hingelikult ja ka füüsilikult oma põlisomast kutsesest ja elutülesandest võõrdub. Tema ei taha enam teenida teist, vaid tahab teenida ainult iseennast või kogu maailma. Ta ei taha olla eluseltsiline, kes oma loomulik kohal kaasa aitab ja teise õnnest ning rõõmust rõõmu tunneb, vaid ta tahab olla peremees, kes aruandmata elab ainult oma huvidele ja oma rõõmudele. Tema ei taha hiilgada oma maailmas, vaid tahab hiilgust võita väljas tuhatsilmalises „suures“ maailmas. Sõnaga: ta ei taha elada teiste hüvedeks, vaid ainult ise oma hüvanguks.

Selle muutuse hädaohtlikkus on, et naine üld- „tööle“ rakendamise läbi ka seesmiselt palju kaotab. Mis ta võidab väliste muljete ja mitmesuguse seltskondlise teadmise ning inimete tundmaõppimisega, paratuseerub ja labastub kõigile kuuluvuse ja südame tühjuse läbi selle vastu, kes peab olema te-

male juhiks ja toeks. Sellest tahab ta enamasti kõige vähem teada, sest et ta ainelisel alusel seisvana otsustades alati usub mitte rahul olla võida, kuna Eeva arvates teiste naiste käsi alati paremini käib.

Mehe juhtimisest arvab modern naine võivat loobuda ja näeb igas sõnas, milles ta mehe poolt arvab selliseid mõtteid märkavat, õpetamist, koolimeisterlikkus, ja türaneid, millele ta vastu seab vastutamata kolmanda armastusväärlikkuse, kelle käte vahel ta siis tihti leiab „õnne“, millega ta petab ja millest ta ilma jätab mehe, kes temas enesele otsis eluseltsilist.

Tõsi, arvustada on vaja ka meest ja kõike muud, millel mõlema soo vahekorras on oma osa etendada, Kuid kõik vead, mis seal leida, ei kaalu, nagu usun, kaugelki nii palju kui moodsa naise kõrvalekaldumine normaalsest olukorrast ja oma õnne aluste mittetundmine. Inimene ei soostu, kui ta perenaise kohuseid täidab. Kui meie emad on osanud teenides ja luues õnne ning tasu leida, siis on ehk meie tütre need, kes aja õnnetuses küpsemaks saavad äratundmiseks, et õilist naist mitte nii väga ei tule pilgata, nagu seda meie päevil teataval määral arvatakse „heaks tooniks“. Palju enam saavad nad näha, et eilne naine saab olema ka homme naine.

Martin Diabo

Romaan Inglise keelest.

9

Ta vaatas neile otsa kindlasti, mitte vaenulikult, ja läks siis nende ees hütsti, mis neile oli määratud asupaigaks.

23.

Saarel.

Kui Ralf Felton ja Liliase Seyler saanud unerohu mõjust olid toibunud, alles siis nägid nad, millises hirmsas seisukorras nad viibisid. Ja siin, hüljatuna üksikul saarel, hirmsa töölikkuse ees, pidi Feltoni õige iseloom ennast ilmutama ja Liliase ta pimestusest ja imetlusest vabastama ja terendama.

Esiotsa oli see olnud vaid opositsioon teiste vastu, mis Liliast oli kihutanud Ralfi poole astuma ja tema seltsis tegutsema. Kummalisel viisil oli ta siis, Ralfiga südamlikumasse kontakti astudes, oma pilkami-

sed unustanud ja temasse üsna tõsiselt armunud. Avameelselt ja ilma kaugema raskendava mõtteta jagas ta Ralfi viha selle poolde vastu, kelle õiglane meel ei olnud lubanud indiaanlasi petta; ta ei olnud südames ka erilist piina tundnud, kui nad öösel jagunesid ja oma kaaslased jätsid ärritatud punanahkade vägivalla alla.

Jahe, seiklushimuline ja sellejuures sugugi mitte arg, ei suutnud teda seegi tõesti sugugi mitte kerge seisukord rabada. Temale polnud see sündmus muud kui huvitav, lõbus juhtum, vürtsikas juhus, vaheldus ühe-toonilises elus, mida ta reisil pidi elama.

Ta kiskus oma saatusekaaslase, selle viletsa hädaldaja, tema tuhumist, kartlikust oma-ette-haudumisest, piitsutas kõige oma kõnekusega ta logisevad eluvaimud jälle

ärkvele ja ei jätnud sellejuures tarvitamata lõöksõnu, et mehe viletsat argust õigesse valgusse seada.

„Asjalugu, et viibime siin maailmast lahutatud saarel, et tee mind sugugi veel mitte araks!“ seletas ta vapralt. „Oskan ujuda ja olen veendunud, et see kunst teilegi on selge, Ralf. Meie seome oma asjad lihtsalt pampu, kinnitame pambu oma pea peale ja ujume teisele kaldale!“

Felton heitis talle vihase pilgu.

„Jumala eest! Olete täitsa hull! Kas te siis seal vees seda puutüve ei näe, mis?“

Neiu noogutas naerdes pead.

„Veel parem! Nii siis võime sellel ratsul istudes jõest üle saada. Suurepärane!“

„Üsna õige,“ pilkas Ralf. „Aga mitte tema peal, vaid tema sees, sest see puutüvi on — krokodil. Neid leidub siin kubinal. Jõgi on neist tulvil. Nii — ja nüüd pange kord tähele . . .“

Ta kahmas tüki liha ja paiskas selle vette.

Hetke aega vankus see veel veepinnal, siis oli tema all märgata keerlevat, elavat liikumist ja äkki kargas kari kalu veest, nappas liha järele ja kadus siis jälle vette.

„Piranhasid!“ seletas Ralf. „Need ahned röövkalad tervitaksid teis head suutäit, Liliase. Noh — kas on teil nüüd veel lusti oma kavatsust teostada?“

Hämmastunud silmil oli Liliase seda vaadelnud.

Kaeblikult jätkas Ralf:

„Oleme vangis ja võime siin kärvata! Need koerad tõid meid meeleldi siia, teades, et siin oleme abitumad ja vähem kardetavad kui nende laagris . . . Hüljatud! . . . Mu Jumal! Milline loll olin ometi, et teid kuulda võtsin!“ Ta silmitses Liliast vihaseks. „Teie süü on see, ainult teie süü, et nüüd siin istume sopas! Mina oleksin neid sigu juba sundinud edasi aerutama niikaua, kui oleksime jõudnud kindlale maale. Aga teie muidugi . . . teie pidite saama oma neetud romantika! Nüüd on ta teil käes — kas olete nüüd viimaks rahul?“ märtses Ralf.

Ärritatult silmitses Liliase Feltoni.

„Nüüd pidage silmapilk oma suu!“ käskis ta. „Meie peame siit lahkuma. Ärge istuge nagu känd ja kiruge nii alatult, vaid tehke mõistlik ettepanek, kuidas siit pääseda.“

Ralfi petlikud silmad viibisid kavalalt Liliasel, siis ütles ta:

„Teeme saarel väike jalutuskäik. Ehk leiame midagi, kas või õõnsa puutüve, mille

abil jõest üle pääseme. Teie minge vasakut kätt, mina lähen paremat kätt.“

Liliase tõusis ja läks julgesti paksu metsa. Vaevalt oli ta läinud mõne sammu, kui ehmatahes märkas, mis selline jalutuskäik dshungli tihnikus tähendab.

Kui ta käte abil oli jõudnud teha tee läbi paksu räba, kust ta oma keha osavasti läbi nihutas, koondus räba ta taga jälle kui müür, nii et tal vaevalt veel aimu oli, kust suunast ta tulnud. Ta näis olevat kadunud, vangistatud . . .

Siis kostis ta kõrva Feltoni kirumine ja nii selgesti, et ta uskus tema kõrval seisvat.

„Võtaks pärgell! . . . On see aga raske . . .!“ kuulis ta Ralfi kiruvat. Müdin, nagu kisuks keegi mingit rasket pakki oma järele, saatis Feltoni sõnu.

Kuum, hingamist takistav palavus laskus Liliasele. Läbi lehetihniku langes ta pilk kord savikarvalisele veele, mis nagu oli raskelt edasi veeres.

Häätelt otsis Liliase teed tagasi, aga enne kui ta jõudis laagriplatsile, vaatas ta läbi lehestiku.

Ralf oli tühe puutüve vette nihutanud, võttis rahapakid ja tahtis parajasti puutüve eemale tõugata ja rahaga plehku panna. Kuri pilk tuli Liliase silmadesse ja ruttu astus ta välja.

„Nii siis mitte sugugi paha mõte minu poolt,“ pilkas ta külmalt.

Ehmudes pööras Ralf ja ütles kunstliku rahuga:

„Ootan teid juba igatsedes. Võime teie ettepaneku teostada. Palun, võtke istet — me sõidame teisele poole!“

„Meie?“ kordas neiu kuivalt.

„Muidugi,“ vastas Ralf rahulikult.

Liliase astus just ta ette ja vaatas talle kindlasti silma, mis olid maha löödud.

„Tean täpselt, mis kavatsesite!“

„Nii?“ muutus Ralf jultunuks. „Siis see teid küll ei üllatagi, kui teile teatan, et kavatsen saarelt üksipäi lahkuda; sest mul pole vähematki nõu ennast koormata sellise romantilise naisega, kui kaalul on elu ja minu vabadus.“

„Ja te usute, et sellega nõustun?“ ütles Liliase rahulikult, mehe kõiki liigutusi valvates.

Ralf laskis pakid kukkuda ja kahmas relva järele.

Seda oli Liliase oodanud. Veel enne kui Ralf jõudis revolvri taskust võtta, säras neiu revolvri suu talle juba vastu.

„Aga Ralf!“ manitses ta lõbuga. „Mitte

nii ähmi sattuda! Tõstke silmapilk oma vargakäed üles — kohe! Hoiatan teid, olen hea kütt . . . Teie ei taha?"

Kuul vingus just mehe kõrvast mööda.

Kriitvalgena, nõtkuvail põlvil ja vabisevail huulil kuulis mees sõna.

"Teie olete kõige nurjatum kaabakas maailmas!" müristas nüüd Liliase. "Martin Sondesel oli tuline õigus sellist kaabakat maast maasse jälgida, et talle otsa teha!"

Ta läks Feltoni juurde ja pistis käe ta taskusse, et sealt revolvrilt välja võtta. Kuid Ralf oskas end nii seada, et neiu oma relvastatud käe tahtmata laskis langeda.

Kõva haaranguga keeras Ralf ta käe tümber, Liliase relv langes maha. Kuid Liliase ei olnud võimetu vastane.

Äärmiselt paenduv ja naisena üllatavalt kõva, oli tal kerge Ralfi enesest eemal hoida. Meeleheitlikult, brutaalselt ja hoolimatult kahmasid Ralfi peened sõrmed ta kõrile, kägistasid teda, ja asi oleks tõesti läinud halvasti, kui neiu talle ei oleks naernud näkku.

"Vaata . . . seal . . . puu . . .!" ägas ta.

Felton laskis ohvri lahti ja kargas kaldale.

Puutüvi oli sügavamale vette libisenud ja hakkas pikkamisi minema pärivett alla. Ralf jooksis puule järele, ei julenud aga liig kaugele minna ning vajus äkki kõledasti kiljatades mudaloiku.

Liliase sirutas abitule oma käe ja tõmbas ta sealt välja. Osavasti libises selle juures ta pahem käsi Ralfi taskusse ja võttis sealt relva ära.

Ralf oli kui marus, nähes, et see naine temast igati üle käis.

"Et ma teid hästi saaksin silmas hoida, istuge aga siia maha," vaigistas Liliase ta kõnevoolu. "Häda teile, kui märkan, et jälle mingisugust alatust kavatsete!"

Tigedalt oma ette vahtides veetis Ralf lähemad tunnid Liliase lähedal ja ei liigutanud ka siis, kui nägi, et Liliase tule põlema pani, et ta Ralfi ka pimedas saaks silmas pidada. Siis heitis Liliase lähema kingu otsa pikali ja tegi, nagu magaks ta juba, kuna ta aga vastase vähematki liigutust hoolega kontrollis.

Võis olla möödunud umbes pool tundi, kui Ralf tõusis ja magaja juure hiilis. Liliase laskis ta üsna lähedale tulla, siis ütles ta selge häälega:

"Mul on tõesti kahju, Ralf, et pean teie õotused jälle tühistama. Olen, nagu näete, täitsa virge. Oma viha võite pisut liikudes lahutada. Visake mõned puutükid

tulle, muidu kustub see. Seda võite teha kogu aja."

"Selleks võtke enesele teenija!" kisas Ralf meeletus vihas.

"Pange puid tulle! Aga ruttu, muidu teen teile jalad alla!" käskis Liliase, tõusis istukile ja suunis relvaotsa temale.

Hirmsas vihas loitsid Ralfi silmad; kuid ta pidi sõna kuulma. Hambaid kiristades viskas ta puid tulle, mis pragisedes loitma löi, siis istus maha, võttis kätega põlvede ümber kinni ja vahtis välja jõe.

Äkki ärkas ta mõtetest:

"Tuleb kaks paati! Indiaanlased tulevad jälle tagasi — need koerad!"

Nagu elektrijõul kargas Liliase jalule ja vaatas osutatud suunas.

"See on Cipriano Bravo, kes tuleb raha pärast," seletas Liliase.

"Pascobas on ka temaga. Me peame põgenema — põgenema!"

Meeletult kordas Ralf ikka jälle neid sõnu.

"Paraku on see meil nüüd võimatu," vastas Liliase väga rahulikult ja viskas talle revolvrilt kätte, "Me võime endid ainult kaitsta!"

"Neid on liig palju," ahastas Ralf.

"Sellest pole viiga. Teist valikut meil ei ole."

Täis hirmu pööras Ralf põgenema.

"Jätame raha neile, siis loobuvad nad meist . . . Põgeneme, ruttu, ruttu!"

"Kui teete ainsa sammu, lasen ma teid maha!" kõlas neiu terav hää.

Ta pööras esimese kanoe poole, mis ruttu lähenes.

"Sennor Cipriano Bravo?" hüüdis ta valjusti.

"Sennorita?" kõlas viisakalt tagasi. "Olen õnnelik, et leian teid tervena ja tohin teid aidata!"

"Olen hästi varjatud ja minu revolver on suunatud teile," hoiatas Liliase. "Ja ma usun, et enamik mu kümnest lasust teid tabavad, kui see vajalik on. Kuid see pole vajalik, kui minu palve täidate."

"Daamid tarvitsevad avaldada vaid soovi ja Cipriano Bravo ruttab seda täitma," kõlas üle vee kaabakate libe vastus.

"Hea küll. Kas lubate selle härra, raha ja minu vabalt viia meie sõprade juurde? Ruttu, sennor, muidu räägib minu revolver!" ähvardas Liliase kokkumata.

"Seda on nii vähe, et ma teile; sennorita, valmis olen veel suuremat meelehead tegema!"

„Rohkem ma ei vaja. Kas annate mulle kui kavaler oma ausõna?“

„Mitte rohkem, kui et ma teid viin teie sõprade juurde?“ küsis Cipriano Bravo.

„Ei.“

„All right, sennorita — mu sõna selle peale!“

Paadid randusid ja Cipriano tuli oma kaaslastega maale.

Felton ei püüdnud vähematki vastu panna. Ta andis relva käest, silmitses ahnelt rahapakside paati laadimist ja kuulis vastiku valmsusega Cipriano sõna, kui see tal käskis paati astuda.

24.

Cipriano Bravo võibab Ralf Feltoni.

Meeleldi oli Cipriano Bravo Ralf Feltoni oma paati meelitanud. Kohtumine Jenniferiga, neiu noorusvärske välimus, suure varanduse ligiolek — see kõik oli temas äratanud julge idee. Terava pilguga oli ta Feltoni õige iseloomu kohe ära tundnud ja kavatses selle mehe nüüd omale sõnakuulelikuks teha. Ähvardus — ja see kergets lubas kõik, mis talt nõuti.

Tema lookalangenud keha, ta paluvad, varjavad pilgud, mis ta Ciprianole saatis, vihjasid Ralfi püüdele, võimalikult ruttu selle vägeva mehe armualuseks saada.

Lühikese vaikimise järele algas Cipriano:

„On väga kummaline, et põgenesite ja oma õe üksipäi jätsite.“

„Ta oli nii isemeelne, sennor,“ kaitses end Felton mahalõõdnud silmil. „Ta viitis meie kallist aega asjatute kauplemistega indiaanlaste juures — see oli minu arvates väga hädaohtlik.“

„Ometi — tema on ju teie õde.“

„Ta on vaid minu poolõde ja meil pole tüksteise vastu iial olnud sümpaatiat. Pealegi pole ma teda enam palju aastaid näinud — see tegi meid täitsa võõraiks.“

„Siiski. Tema on väga ilus, äärmiselt hurmav.“

Cipriano ütles seda pikkamisi ja rõhutada.

Välgukiirusel aimas Felton pääseteed, millele Cipriano sellega vihjas.

Küsilvalt pööras ta oma silmad juhile.

„Vend ei oska neid tähelepanuväärivaid omadusi ehk õe juures nii hinnata kui selline mees ja kavaler kui teie, sennor,“ vastas Felton alandlikult.

Cipriano noogutas mõtiskledes oma ilusat kitsast rassipead.

„Pean tunnistama, et teie poolõde isik mulle avaldab väga külgetõmbavat mõju.“

Felton neelatas. Kärssitu lootus värises ta värvituks silmis.

„Teie olete naistetundja,“ kiitis ta.

Cipriano mustad silmad viibisid temal — otsisid ühendust.

„Olete minuga selles suhtes nõus?“

„Usun, et selline auväärt tunne väärrib tähelepanu ja eestkostmist,“ kiitis Felton, parajast jutust kinni hakates.

„Noh, see on õige!“ Cipriano noogutas rahulolles. „See noor daam on aga mitte ükski ilus, ta on ka, niipalju kui mõistan, rikas?“ lisas ta luurates.

„Väga rikas,“ ruttas Felton kinnitama.

„Hm.“ Rikas?“

Felton nimetas arvu, mis oli kangesti liialdatud, ja nägi rahuldusega, kuidas Cipriano nägu lõi särama. Ta rääkis õest kui miljonite pärijast, teatas ta kinnisvaradest Inglismaal, Shotimaal, Prantsusmaal, jutustas ta juveelidest, teenijaist ja asjust, mis neiu varanduslist seisukorda pidid kõige paremas valguses näitama.

„Suurepärane! Ja see kõik kuulub teie õele?“ küsis Cipriano huviga.

„Jah.“

„Ja teie olete ta vend . . .?“

„Ta poolvend, kes vaeselt maha jäi, sest et minu võõrasisa kõik parandas Jenniferile.“

„Kuna ta arvatavasti tundis teie iseloomu ja kerget kätt ja teil on suur miinus teie õe hea kvaliteedi kõrval.“ Cipriano naeris. „Kuid parim mees ei võtaks neid puudusi vaatlemisele.“

„Teie suurmeel on piiritu, sennor,“ vastas Felton alistuvalt.

„Teie õde on siis üksik ja iseseisev?“

„Jah, mina olen ta ainus sugulane.“

„Teiste sõnadega, tema mehesoost sugulane ja eestseisja?“

Mõlemad kelmid mõistsid üksteist hästi ja Feltonil oli nüüd veel vaid vaja kaarte, mis ta teisele annud, hästi välja mängida.

„Üsna õige! Tema eestseisja teatud määralt. Kuigi see meie maal palju ei tähenda.“

„Siin tähendab see väga palju,“ õpetas teda Cipriano. „Meie oleme teist targemad. Teame, et noored, ilusad ja rikkad neiid tihti armastuses õige mõistmatult tegutsevad, ja anname neile siis targa ja arvestava mehesoost hoidja kaasa. On tark seadus, mis määrab viimase meessoost isiku sellise lapseast vaevalt välja jõudnud olendi tegude ja varanduse kontrolleriaks.“ Mõjukas pilk kriipsutas ta sõnad alla. „Mul on kavatsus teie õega abielluda.“

„Nii siis vajate oma seadustejärele laulatuseks minu luba?“

„Tark seadus!“ kordas Cipriano oma ette.

„Aga teie vajate ju minu luba . . .“

„Tean, mu armas, et teie seda mulle ei keela.“

„Ei, ei! Kuidas võiksingi?“ kogeles Felton kohmetult. „Ainult . . . ainult . . . mis saan ma . . . vastutasuks?“

„Noh,“ rahustas Cipriano teda hääletult naerdes, „ma kannaksin hoolt, et teie elu kauem kestaks, kui seda praeguse olukorra juures võib oletada.“

Felton võpatas nagu piitsa hnobi all ja energiata, vedel suu avanes hirmuga.

„Mõistan.“

Ta niisutas oma huuli ja näis kokku varisevat.

Vaikides jätkasid nad teed. Natuke aega enne maale jõudmist lükkas Felton hammaste vahelt:

„Hea küll — tahan saada teie naisevannaks!“

„Minu naise poolvennaks!“ õiendas Cipriano jahedalt ja rõhutades. „Mina ei soovi iga hulgusega lähedalt sugulane olla, Ma ei tunne teie seadusi — mõned teie näpunäited oleksid väga kasulikud.“

Jälle kohtasid nende silmapaarid — leping oli sõlmitud.

25.

Cipriano Bravo võimu all.

Jennifer seisis oma palmilehe hüti lävel ja vahtis üksisilmil kaldale.

Praegu väljusid Cipriano Pascobas ja mõlemad pagulased paatidest. Õud valdas Jenniferi, kui ta märkas, kuidas Ralf Felton, kes oma uue eluniidi kõvadust silmanähtavalt veel sugugi ei usaldanud, kõige suurema poolehoidu tunnustega Ciprianost samugi ei avaldunud, ja aimas oma naiseliku instinktiga, et mõlema kaabaka vahel vististi oli sõlmitud kokkulepe, kusjuures selle kokkuleppe abiaktiks oli muidugi tema.

Jätkus selle inimsoo väljaheite eest, mis isegi siin metslaste keskel mõjus kui valge rassi teotus, valdas tema. Ja selle elaja oli ta kapten Sondeselt lebistanud.

See oli hirmus!

Kas jõudis ta Martinilt iial andeks paluda ja kas oli tal iial võimalust seda õilsat meest tänada kõige hea eest, mis ta tema neetud poolvennale teinud, ja talle ütelda, kui väga ta oma mõtlematust ja seda teotust kahetseb, mis ta Martinile oma vihas oli lasknud osa saada? Kas sai ta talle

ütelda, kui väga ta ennast oli tema lahkmisest saadik piinanud etteheidetega, et ta ei olnud näinud enam ainustki õnnelikku tundi, et ta teda armastas, jah, armastas — miks pidi ta seda salgama? — armastas oma hinge kogu tulega ja innuga, oma noore südame tulise kahetsusega? . . .

Äkki kokkus ta oma süngetest mõtetest. Gonzala massine kogu ilmus hüttide ette ja läks õnnetust kuulutatavana tulijatele vastu. Ta väikesed silmad olid pilukile ja särelesid kurjaennustavalt.

„Nii — Schmida, oled sa mul nüüd viimaks käes!“ sosistas ta vihaselt.

Seda häält kuuldes pöördus Felton järsku ja vaatas kahvatudes Gonzalale. Siis tundis ta ära hädaohu, mis teda ähvardas, ja kargas sammu tagasi. Hüglase jõurikas käsi vuhises läbi õhu ja Felton lamas verieelt ja hädaldades maas.

Jennifer värises ka ja vahtis hirmunult liiklevale grupile.

Võitlushimulistena, vätkuval silmil, seisid dagod nende ümber ringina ja kohasid rünnaku jätku.

Cipriano silmitses imestades Gonzalat.

„Mis see tähendab, Gonzala?“

Hüglane naeris karedalt.

„Nüüd olen minu sõber igavesti, Cipriano! Teie tööte mulle mehe, keda ma aastaid suutsin kohelda.“

„Nii — miks?“

Pikkamisi ja raskesti, nagu ammutaks ta iga sõna sügavast minevikukaevust, algas Gonzala oma hirsmat jutustust.

Sügavasti kahvatu, peitis Jennifer käed näo ette ja komberdas oimetult tagasi hütti.

Gonzala hää l aga järgis teda. Ta pidi kuulma, kuidas Felton terveid perekondi petnud, röövunud, salatigedalt tapnud, põletanud jne.

„See on minu põhjus, mis pärast ma selle kuradi mehe lõõn,“ lõpetas Gonzala oma hirmsa jutustuse.

Poolehoidu ja heakskiidu karjed kostsid dagode kõrist. Nad võtsid enestele vaenuliku asendi.

Ruttu kiskus Gonzala kelleltki kirve, kuid Cipriano kahmas tal käest kinni.

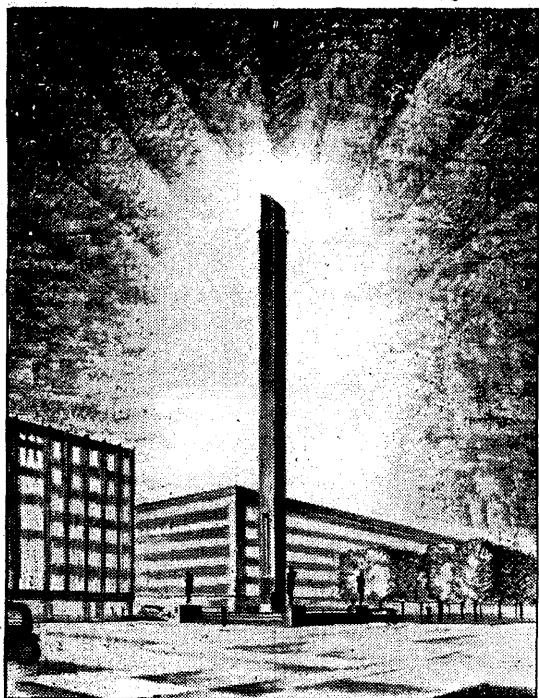
„Mitte nii ruttu, mu hea Gonzala!“

Arusaamatult vahtis tasuja mehele, kes teda takistas oma kavatsust teostada.

„Ärge mind nüüd eksitage!“ kisendas ta metsikult. „See koer peab sõitma põrgusse!“

„Ei!“ vaidles Cipriano päendumatult. „Teie ei tapa teda mitte!“

Ähvardades tõmbusid Gonzala kulmud kokku. Ta tõstis relvastatud käe. Kuid Cip-

Eesti Vabadussõja monumendi kavand, asukohaga Vabadusplatsil.

Kavandi on valmistanud arhitektid Kuusik ja Lohk.

riano oli välkkiiresti haaranud revolvi ja suunis selle Gonzalale.

„Ütlesin juba, et teie teda ei tapa!“ kordas Cipriano rahulikult, kuid sumbutatud häälega. „Olen talle andnud sõna teda hoida!“

„Sõna — sellele roimarile? Olete hull?“

„Pean sellegipärast sõna ja teie ei puutu teda!“

„Ja mina olen vaudunud seda elajat hävitada ja tahaksin näha, kes mind selles takistab!“

Gonzala hääle paisus hirmutavaks.

„Teie ei toimi minu tahte vastu. Ma hoiatan teid!“

Kerge kärsitus kajas Cipriano häälest.

„See koer teeb ainult kahju. Ta peab kaduma!“

Rahulikult ja ennast valitsedes silmitses Cipriano vastuse punetavat, viltukistud nägn.

Äkki kargas Gonzala kõrvale, kirves vuhises läbi õhu — kuid hilja. Cipriano oli lasknud. Veel karatav kaldus Conzala ettepoole — ägamine — ja raskesti kukkus ta keha maha.

Cipriano silmitses surnut naeratades,

siis vaatas ta reast kõigile dagodele ja käskis Pascobast rahapakkide väljatassimise üle valvata.

Kõva jalahoobiga aitas ta Feltoni jälle värisevaile jalule ja sammus Jenniferi hütist mööda oma korteri poole.

Viisakalt teretas ta noort preilit.

„Sennorita, te nägite mind praegu kaitsvat oma venna elu,“ ütles ta viisakalt.

„Pidage seda, parem meeles!“

Täis õudu taganes ilus neiu ja ei teadnud enam, milline nägu talle oli vastikum, mõrtsuka oma või ta poolvenna, kes nagu koer Cipriano taga hüüis. Vabisedes, oimetult, täis õudset kartust sundis Jennifer end kõigest jõust mitte karjatamast. Ta tahtis põgeneda, põgeneda siit kaugele, kaugele ja kavatses igatht, kes talle vastu astus, maha lasta.

Meeleheitlikult vaatas ta ringi. Ainult mitte siia jääda, armas Jumal, siit ära, ära, ära!

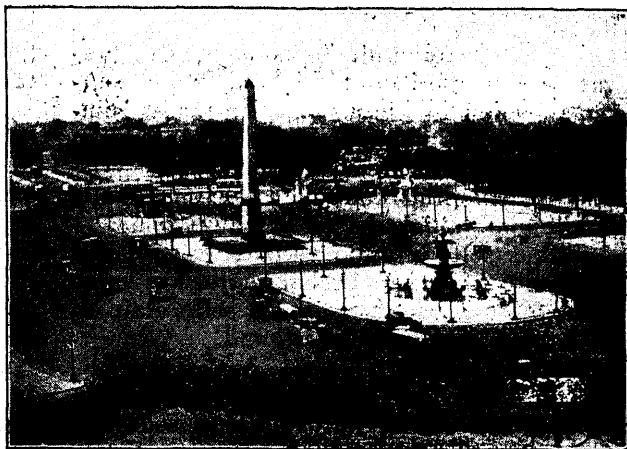
Ta pani käed kokku ja saatis palava palve üles taeva poole. Pikkamisi rahustus ta jälle ja toibus uuesti. Ta ei tahtnud nüüd meelt heita, oli ju vaja iga viimast võimalust ajaviitmata kasutada ja ennast ning oma kaaslast siit põrgust päästa.

Ja ta tahe võitis ta hirmu.

Rahulikult tõusis ta ja ta astus hütist välja. Ta sammus külmavereliselt dagode vahelt läbi; ikka sirgemaks muutus ta kõnnak ja pikkamisi jälgis ta oma suunda.

Nõnda jõudis ta sõprade hüti juurde.

Kui Paul ja Bevis teda nägid, tõusid nad rõõmsasti ja esitasid talle hulga küsimusi. (Järgneb.)

Obelisk Parlisis Concordia platsil,

mis on valmistatud ühestainsast kivist. Napoleon I tõi selle obeliski kaasa Egiptuse sõjakäigult.

Merehaigus.

Hollandi kirjanik **Multatuli.**

2

„Ei . . . tänan . . . Jumal, kui naljakas... ja ma arvasin, et olen kindel! Üks, kaks... kolm!“

Ta kargas Sainte-Vierge tekile ja hüüdis meest, naerdes ikka veel nagu laps, kes on vallatult lõbus!

„Tere, härra . . . Englishman . . .“ ütles ta võõrale, „meie vist rändame koos. Jumal, kui koomiline on reisimine ja . . . see siis on meri!“

„Meri“ oli umbes Amsterdami Vesterdocki moodi.

Võõras, keda ta nimetas Englishman — arvatavasti sellepärast, et ta kandis ruudulisi pükse — pidi parajasti pak-kide eest kõrvale põikama, mis toodi tekile. Ja enne kui ta minagi vastata sai, kuulis ta, kuidas noor proua poolenisti endamisi ja veidi tusaselt ütles: „Ah, ta ei mõista! Kuidas ei oska ta Prantsuse keelt! Need on rumalad, need inglased oma erilise keelega.“

Meie arvatav inglane jättis ta usu sisse, et ei ole aru saanud. Ta leidis selle pikantse, kuulatada noore proua lõbususe vallatuid ütelsi, ilma et see teadis, et teda mõistetakse.

„Tule, Colineau, mu sõber . . . sööme lõunat . . . see härra on inglane. Kas ei näi ta linnuhirmutisena?— Ta on kõhn nagu oblaat!“

Vaene inglane, kes oskas nii hästi Prantsuse keelt — paras palk kavalusele — leidis siiski lõbu sellest, et jätta elavat prouakest ta eksituse juure.

Kõige halvema oli ta juba ütelnud: linnuhirmutis ja kõhn nagu oblaat. Selle üle võiks tõesti kõhnaks minna, kui seda veel ei oleks.

„Tule, mu väike Colineau, nüüd sööme lõunat . . . nagu vürstid, ütlen sulle! Kui koomiline on reisimine!“

Ta vaatas ringi mingi kohakese järele, kus nad võiks süüa. Võõras märkas nüüd, et ta kandis oma väga maitseka mantli all midagi, mis ei sobinud ta elegantse tualetiga. See oli plekist kellake, nagu on sõdureil.

Abielupaar läks päratekile ja võttis seal puupingil istet.

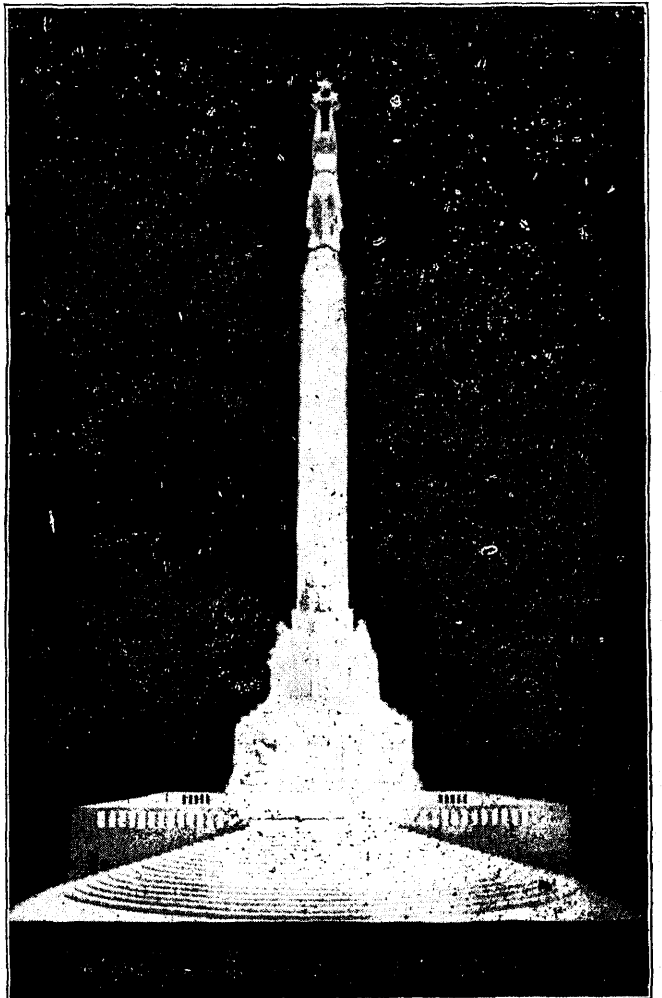
Kuid tähelepanelik võõras oli siiski näinud, kuidas tüürimees paarile mad-

rusele käsu oli andnud varstisaabunud reisi-jate väheseid reisipakke laevaninasse viia, nii siis kohale, mida raudteel nimetatakse neljandaks klassiks.

Neljas klass.. ja nii elegantne prouake.. ja nii lõbus . . . ta pidi saladuse jälgile saama!

Ta järgnes pakkidele, mis asetati vee-kasti ette vaese munga läheduses, kes ikka veel istus küüslaugukotil ja palvetas!

Meie võõras konstateeris nüüd, et härra ja proua Colineau pakid koosnesid kahest — jah, kohvrid nad ei olnud — kastist, mil-

Läti Vabadussõja Üldmonumendi kavand, mida püstitakse Riias.

lel seisis nimi, ainult nimi. Noh, et meest hüüti Colineau, seda võõras juba teadis, kuid see ei andnud selgust. Inimese nimi võib olla Colineau ja ta on poliitiline pagulane või pagar või midagi muud. Nimi ei ütle palju. Ja mis ta oli pidanud voodiriieteks, oli lähemal vaatlemisel pakk inetut pesu, mis siin ja seal läbi peitva voodilina paistis.

Veidi tusesena — sest arusaamine ja teadmised oli talle nauding — pööras ta päratekile tagasi, öeldes enne veel kellelegi madrusele, kes läks maale, et tooks talle mõned kirsid kaasa.

Kui ta oli saanud kirsid, istus ta puupingile lõunat söövate reisikaaslaste kõrvale või õigemini tõe selja taha, sest nad olid pöörnud näo katlakese poole, mis seisis nende vahel.

Kuna nad lõunasöögi suurätikust mähkisid ja ainust terast kähvlit otsisid ja kuna nad siis valgeid ube äädikas — sellest koosneski „lõunasöök“ — sööma hakkasid, ei olnud noor proua hetkekski naljatamist ja naeru jätnud. Ta torkas „haricots'd“ kähvlile, võttis nad sealt valgete hammas-tega ära ja suutis naeru pärast vaevalt neelata. Andis siis kähvli oma mehele ja pilkas kelmikalt ta aplust, kuna see katkus rohkem ube kähvlile ajada, kui suutis proua, kui tema käes oli kord.

„Mu Jumal, Colineau, mu sõber, kui täitmata sa oled — ei, see kuulub mulle, see on minu haricot, ütlen sulle!“ Ja nokkivalt haaras ta oa järele, mis oli kukkunud katlakese kõrvale suurätikule.

Mees, kes näis samuti lõbus, kuigi mitte nii lapselikult vallatu kui proua, katsus selle ülmeelikust aegajalt viiega võõrale sumbutada, kes istus proua taga.

„Too. Ah, see on inglane . . . ei mõista midagi . . . ainustki sõnal! Kas ei ole ta koomiline oma tõsise näo ja kirssidega? On ta varsti valmis, Colineau? Pane tähele. See on mõni lord . . . kuid ilma pikksilmata, nagu, Toulouse'is teatris . . . Ah, mil näen Toulouse'i jälle.

„Bonjour milorre, commang vé foutre saunti?“) Nii kõnelevad nad omal maal. Eks ole, kas ei näi ta sööv humalaväät? . . . Kindlasti on ta rikas . . . kõik inglased on rikkad . . . ah mis, rikkus . . . minugipoolest . . . ja sina, mu hea, vaene sõber, see on sul-

*) Tere, mylord, kuidas on Teie tervis? (Pahurpidi pööratud Prantsuse keel!! Peab kujutlema inglase häädamist).

legi ükskõikne, eks ole? Ah, sa tahad mind tüssata . . . see on minu uba! . . .“

Ja nad naljatasid jälle ja vaidlesid nagu lapsed valge oa pärast.

Ei või nende lõbusust paremini kirjeldada, kui võrreldes seda noorte kasside naljakate hüpetega.

Kas madrus võõrale tööpoolest rohkem kirsse oli toonud, kui sel oli isu . . . või kas ta, haaratuna teiste lõbususest, tundes himu naljatada ja sellepärast väikest prouat hirmutada tahtis, kuna oli kõik mõistnud, mis see oli öelnud . . . või ehk ka sellepärast, et tahtis lõbusa paariga tutvust sobitada — aga ta tõusis, astus daami ette, pakkus sellele viisaka kummardusega ülejäänud kirsid ja ütles Prantsuse keeles: „Madam, ehk lubate mulle Teie lõunasöögile veidi desserti lisada?“

„Mu Jumal . . . ta ei ole inglane!“

Ja enne kui väike proua hirmust õieti toibus, hoidis ta juba taldrekut kirssidega käes ja meie võõras eemaldus viisaka, aga sõbraliku teretusega. Ta tundis, et kerge-meelse välimuse all peitus armas hing.

Sest ma ei tea, kas ta oli „teoloog,“ nagu tõendas munk, kuid tal oli siiski veidi inimtundmist ja filosoofiat, eriti sellest sordist, mis ei seisa raamatuis. Ta oli kogu elu aeg härgi ja lehmi heinamaal vaadelnud ja neid mitte nende õiges suuruses — õli värvis — uurinud.

* * *

Nüüd tööpoolest teine peatükk, kuid jälle ei tea ma, mitmes. Olen sunnitud kedagi, kas kirjutab romaane või sarnaseid asju, paluma, et ta mu jutustusse veidi korda ja stiili looks, mille annan lihtsalt nii edasi nagu Fantaasia ta mulle jutustas.

Peale seda väikest nalja läks võõras laevaninasse.

Munk magas, palveraamat käes. Ta pea oli toetatud laevaparda vastu ja ta rüü seisis rinnal lahti, nii et raudrõngas näha oli, mille otsas ta oma pühasid nagu võtme-kinpu hoidis. Lai, punane triip rinnal tunnistas rõnga valusast hõõrumisest.

„Oh Jumal, oh Jumal,“ hüütatas võõras, „kas nii palju usku, nii palju valu, nii palju usaldust tõesti on tühine? Ja siis . . . kes võib üelda . . . kes? . . . Kes ütleb mulle, st mu valu kahtluse ja teadmatuse üle seal sees ei löö sügavamaid haavu kui väline valu? Kui rahulikult magab see naiivne usklik!“

Ja — see näib jällegi võõra „usu“ tulemus — ta sulges karvase ülirüü avause,

sest ilm oli jahe ning katsus pehmemat laevaparda ja munga pealae vahele lükata, mis põetuna ei omanud sedagi patja, mis inimesele on ta juuksed. Kuigi võõras väga ettevaatlikult talitas, ärkas munk.

„Täna, mu poeg. Olete väga hea.“

„Puu on kõva, mu isa.“

„Juba nelikümmend aastat puudub mul teissugune padi. Peate meid Nizzas külastama . . . ah, ärge kartke midagi . . . Saate hea voodi, kinnitan Teile . . . meie juures hoolitsetakse külaliste eest kaunis hästi. Teile leiata seal kahtlemata rõõmusid. Kui palju on kell? Kas olete juba palvetanud? Laskem vestelda, kui soovite. Olete palvetanud?“

„Ei, mu isa.“

„Siis tehke seda. Rutake. Kas pean oma raamatu laenama?“

Vaene mees, kes ei teadnud, et võib palvetada raamatuta, õnnelik, kes ei teadnud, et on inimesi, kes raamatuga ega ilma ei oska palvetada!

„Täna, mu isa . . . ma ei palveta.“

Kui küüslauk, millel istus munk, lendavaks lõheks oleks muutunud, mees ei oleks ägedamini ehmuda võinud.

„Teie ei palveta? Mis teie siis teete? Teie ei palveta, mu poeg?“

„Mu isa, ma ei saa palvetada, kuna . . . minule midagi olemas ei ole. Olen ateist, mu isa.“

„Hea küll . . . hea küll . . . tunnen seda. Kuid Neitsi, mu härra, Neitsi!“

„Mu isa, ma ei tunne Jumalat ega Neitsit.“

Oleks võimatu munga jahmatust kirjeldada. Mees oli ehmunud ja vajas pikemat aega kogumiseks. Ateistidest oli ta küll kuulnud, et aga keegi püha Neitsisse ei uskunud . . . see läks tal üle mõistuse.

„Jätke mind, mu poeg . . . Tegite hästi, et äratasite mind. Mul on palju palvetada . . . oh, palju!“

Võõras tundis kahetsust, et oli vanale mehele valu teinud, kuid ta pidi ju tõtt ütlema. Seda näis talle jällegi ta „usk“ ette kirjutavat.

* * *

Ilm muutus külmemaks ja karedamaks. Kapteniproua oli tekilt lahkunud. Madrused olid peale ühe oma koikudesse läinud. Võõras ei olnud enesega mitte just täielikult rahul. Kas ei oleks ta vana meest ehk usku jätma pidanud, et temagi uskus Neitsit?

Kas ei peitunud ta mittemidagiteadva tarkuse enneaegses kuulutamises teatav julmus? Kas ei oleks ta veerantundi nii tee-

selda võinud, et palvetab? Ja kuigi ta oleks endamisi deklameerinud Béranger laulukest „Dien des bons gens?“*) Või kui ta oleks 1 kuni 1000 lugenud?

Häbi, häbi, häbi . . . ta tundis vastu-meelsust oma tarkuse vastu ja midagi kahetsuse sarnast. Ja kui ta vaatas laevainas, kus lõhnas nii vängelt küislaugu järele, palvetava munga tumedat kogu, pidas ta end laisklejaks, kes vaatab pealt, kuidas teine teeb ta töö. Ei puudunud palju ja ta oleks meest müksanud ja öelnud: „Aitab, mu isa, jätke järele . . . ma palvetan edasi!“

Ta tundis kibedat kahetsust ja tegi endale etteheiteid, et oli ülekohut teinud. Tagatekil kõnetas teda härra Colineau, kes katsus varjata oma piinlikkust oma naise ülalpidamise üle liialdatud tänuavaldusega kirsside eest. Võõras kõnetas nüüd ka prouat ja oskas seda oma tooniga veendumusele viia, et ta põrmugi ei pahanda ta „kõhna inglase“ pärast.

Proua nägi küll väga veetlev välja ja see tähendab sarnasel puhul väga palju:

Draguniohvitseri suhtes, kes teda oleks nimetanud „luuavarreks,“ oleks meie võõras kahtlemata teisiti esinenud. Oh, ei tee iialgi viga, kui oleks ilus, noor proua.

Kui madam Colineau oli kogunud ehmatusest, arvestades, et inglase oskas Prantsuse keelt, leidis ta kohe oma harjunud lõbususe jälle ja varsti tundis end võõras nii kodusena, et ütles talle: „Tõepoolest, madam, imetlen Teile iseloomu. Lubage mulle Teile küsimus esitada, mis . . . ehk on veidi indiskreetne.“

„Tuhat, mu härra, tuhat. Kuule Colineau, mu sõber, härra tahab mulle küsimuse asetada! Ah, teadsin ju, et lõbutseme reisil hästi.“

„Madam, kas tohin küsida, mis on Teile lõbususe põhjus?“

„Mu lõbusus? — Hahaha, muidugi olen lõbus . . . olen seda alati, eks, mu armas Colineau? Kuid täna . . . jah, mu härra, kas nägite meie lõunasööki?“

Võõras viivitas. Hiljuti oli ta munka kurvastanud, öeldes, et ei usu püha Neitsit. Kas pidi ta nüüd seda armast prouat tunnistusega pahandama, et ta nende söögi vaesust küll oli märganud?

„Madam . . . arvasin . . . nägin . . . ma . . .“

„Ha, ha, ha . . .“

*) „Heade inimeste jumal.“

Ja jälle naeris proua valjusti. Kuid sai äkki tõsiseks.

„Vabandust, mu härra . . . naeran, kuna... tõesti, palun vabandust . . . mõistan Teie armastusväärilisust, et ei taha märganud olla . . .“ ja ta ulatas võõrale kirjeldamatu heastidamlikkusega käe.

„Kuid see ei tee midagi. Teie nägite meie haricots'id*), eks? Ja meie ainust kahvilit . . . sest ta on tõesti ainus, mis on meil . . . oleme vaesed . . . ja vaadake, mu härra, just sellepärast, et oleme vaesed, amüseeerin nii väga.“

Võõras uskus, et ei ole õieti mõistnud. Könelus võttis teise käände.

„Kas siin läheduses ei istunud vaene Dantés vanglas?“ küsis daam.

„Dantés?“

„Jah . . . Dantés . . . Montekristo, kui soovite.“

Ta uskus, et see Montekristo on ajalooline isik. Võõras pidi talt selle usu võtma, millest ta heameelega ei loobunud.

„Kuid Château's***) If, mu härra, ja Margérite saar?“

„Nad on mõlemad ulgumerel, madam, Teie näete neid homme, sõidame üsna lähedalt mööda.“

„Kuidas? Ulgumeri? . . . Kas see siin ei olegi siis meri?“

Oh jällegi üks illusioon purustatud!

„Ei, madam, see on Joliette, väike sadam. Kardan, et homme õhtul Teie enam nii terve ei ole kui praegu. Merehaigus...“

„Oh, ta ei tee mulle midagi!“

„Arvasin mõistvat, madam, et sõidate esimest korda merel?“

„Jah täitsa õige. Kuid vaadake, mu härra . . .“

Ja ta tõi väikese pudelikese nähtavale, mis näis sisaldavat tinktuuri.

„Sellega, mu härra, peletan merehaiguse.“

Võõras ütles, et olevat palju reisinud, kuid veel iialgi ei olevat ta mõjuvat rohtu merehaiguse vastu leidnud.

Kuid noor proua ei lasknud end araks teha.

„Oh, mu armas Colineau on selle ise leiutanud, mu härra, sest mu abikaas on arst.. oh, ta ei jäta mind merehaiguse kätte! Ta armastab mind nii väga! . . .“

Veider idee, uskuda, et armastus suudab kaitsta haiguse vastu. See tuletab mulle lapse ütelist meele, kes „ema nii väga ar-

mastada tahtis, et võiks talle tähe kinkida.“ Peab olen: a naine, laps või apostel, et uskuda, et armastus võidab.

Meie prautslanna jatkas, pöörates oma mehe poole: „Seleta ometi härrale veidi, kuidas . . . leiutasid selle rohu.“

Mees andis nüüd võõrale seletuse — hirmus õpetatud kujul! — kuidas ta tinktuuri merehaiguse võimatuks tegevat. Ta kõneles laeva „õotsumisest,“ närvidest, kõhumsuklitest, ussitaolisest liikumisest, kokkutõmbeist, derivatsioonest, reaktsioonist, selgroost, närvikavast, väikesest ajast . . . see kõik oli võõrale liig õpetatud. Ta oli aga liig viisakas, et doktorile vastu vaielda ja ütles ainult, et loodab tema vahendist kõige paremat.

Silmapiilk hiljem kõneldi noore proua lõbusast meeleolust. Oli võimatu seda tähelepanemata jätta ja võõras imestas teistkordselt.

„Madam, imetlen Teid, tõe poolest, see on erakorraline . . . ja kui tohiksin enesele lubada . . .“

„Teie soovite lähemat seletust? Heameelega, eks, mu hea Colineau? Jutusta ometi härrale veidi . . .“

Mees jutustas nüüd oma väga lihtsa loo.

1848 oli ta üliõpilane Pariisis. Barrikaadide võitlustel oli ta kirurgi improviseerinud. Kui jälle kord jalule seati (nagu öeldakse sellest, kes on võitnud), lõpetas ta oma hariduse ja asus arstina Toulouse'i elama. Väike varandus, mille ta naine talle kaasa oli toonud, oli kõiksugu rumalais spekulatsioones kaotsi läinud. Oli see nüüd tema süü, ta vähese osavuse süü, seda võimalust mööndas ta pikema jututa . . .

Me tunnustame üldiseid vigu kergemini kui erilisi. Sama mees, kes mööndas vähese osavuse võimalust arstina, oleks saanud ägedaks, kui keegi ta merehaiguse tinktuuri mõjuvõimns oleks kahelnud.

. . . või oli see suure konkurentsi süü, seda ei julenud tubli Colineau otsustada. Küllalt, praktika puudus ja kui nad kolm aastat abielus olid olnud, olid nad vähese majakraami, mis neile veel jäänud oli, maha mütnud, et viimase klassi reisijatena Itaaliasse sõita. Seal ehk pakkus end juhuse sanitaarohvitserina Garibaldi polku sisse astuda.

„Soovin Teile palju õnne, mu härra, kuid ma ei tea ikka veel . . .“

„Ah, õigus . . . miks madam . . .“
Ei, ei Colineau, mu sõber . . . seda ütlen ise.“
(Järgneb.)

*) Haricots-oad, hääldatakse s a r i k o o .

***) Loss.

Õnneloos.

Saksa kirjanik *J. E. Poritzky.*

Chicagos oli keegi kena noormees nimega Hugh Watters kuulnud, et mingisuguse heategeva otstarve jaoks toimepandava loterii korraldajad hädas olla, millise peavõidu nad oma loterii jaoks peaks määrama. Auto ei pidanud see olema, kallid ka mitte, ometi pidi ta olema selline, milline laiemaid ringe võis külge tõmmata.

Hugh Watters andis nõu teda peavõiduks määrata. Kes ta võitis, pidi teda võima täiesti omaks nimetada nagu ta oli. Võitis ta mees, siis tahtis ta teda teenida eluaja.

Võitis ta mõni neiu, siis tahtis ta temaga ilma igasuguse nõudmiseta abielluda ja teda ustavalt teenida ning ta eest hoolt kanda kogu eluaja.

Ettepanek võeti vastu. Loterii äratas üldist ja suurt tähelepanu ning loose osteti ohtralt, eriti kui nooremehe päevapilt kõigis ajakirjades ilmus. Pildil õpiti tundma hästikasvanud ilusat blondpead, kaksikümendkuus aastat vana, kõrge laubaga, meeldiva ninaga, lahke suuga, heade hammastega ja energilise lõuaga.

Peavõidu võitis keegi noor daam. Aga enne kui ajalehtede pildireporterid suutsid seda daami oma kaamerasse saada, oli ta ühes oma võiduga hiigellinna elanikkudemassi kastunud ja kadunud. Keegi ei teadnud, kuhu ta oli jäänud.

Võitja Joyce oli Chicago multimiljonär Irving Smithi tütar. Ta armus avameelselt oma võidusse, aga tujukad, nagu need daamid mõnikord on, püüdis ta oma rikkust armsama ees varjata ja teda ususse jätta, et ta on vaene lapsekasvatajanna, kes kõike oma välimist õnne ootab vaid oma tulevase abikaasalt. Sel kombel võis ta kõige ennem näha, kas ta tõesti oli võitnud peavõidu ehk suure loosi.

Sest ta kartis, kui ta mees kord ju teada sai, et mitte tema, Joyce, vaid tema ise oli suure võidu võitnud, siis võiks ta tema vastu ka silmakirjaliselt armastust näidata, ise seda tõsiselt tundmata, kuna ta, niikaua kui teadis, et oli langenud vaid vaese kasvatajanna omaks, iial ei võinud talle armastust näidata, kui ta seda tõesti ise ei tundnud. Tõsiasi oli, et Hugh Joycet kohe esimese nägemise järele armastas ja ennast arvas õnneseeneks, et loos talle sellise õnne oli koju juhatanud.

Joyce oli suurepärane. Tal oli eht kelmi-

nägu, silmad täis kelmust; tal oli avar mõistus ja süda õigel kohal. Ta külastas salajas oma isa ja jutustas talle kõik oma elamuse kui ka tulevase kavatsuse, ja kuna ta isa oli mitte ainult rikas, vaid ka tark mees, siis kiitis ta omalt pooltki heaks tütre kavatsuse, sest et ta tüdart südamest armastas.

Joyce ja Hugh abiellusid üks, kaks, kolm. Nad türisid enestele Chicago odavaimas linnajaos väikese kahetaolise korteri ja sisustasid selle kehvalt. Hugh teenis ühes daamide riideäris, mis kaunisti läks, ja kuna tal oli vaid väike kindel sissetulek, kõik muu sissetulek põhjenes selles, kuipalju ta jõudis läbi müüa, mis summalt ta siis sai protsendid, siis pidi ta püüdma läbikäiku tõsta, et ka protsendid tõuseksid. Nõnda tuli ta loterii ideele ja selle tagajärg oli, et kõik maailm uudishimulik oli seda noort, kena välimusega meest tundma õppida, kes oli loteriil peavõiduks ja kelle pildi kõik pildilehed olid toonud. Nüüd tahtsid kõik ainult tema käest osta ja sel kombel kasvas ta kuusissetulek vähemalt esimesel ajal tubli summani.

Joyce oli ise oma hämmastuseks nii ruttu selle väikese ja peaaegu kehvva olukorraga harjunud, et mõnikord peaaegu unustas, kui rikas ta oli. Temale tegi nalja näha, millise rõõmuga ta mees tema eest hoolitses ja kui suurt rõõmu see talle tegi, kui võis teda kuidagi rõõmustada ja üllatada, kuigi see kingitus kõneles rohkem ta õrnast tundest kui rahalisest jõust.

Naljast sai harjumus. Psthholoogiline tõsiasi on, et kehvva elu elada on palju kergem, kui teatakse, et tõesti võidakse elada palju paremini. Mõnikord kuulis noorik teda ohkavat: „Ah, Joyce, kui mul oleks miljon!“ — ja siis ohkas Joyce kaasa. Või ta küsis mõnikord ka:

„Mis sa siis küll teeksid?“

„Ah, teeksin sinuga hiigelreisi. See oleks esimene!“

„Ja siis?“

„Ostaksin maja Haïtile, Jaavale, kuule — kuhu aga iganes tahad. Ja sisustaksin ta ilusasti.“

„Ja kui sul oleks kümme miljonit?“

„Siis peaksid minu arvatavasti kõige pealt viima sanatooriumisse, kuni taipaksin, mis kümme miljonit dollarit on. Ja siis

laseksin ma enda sinust muidugi lahutada, ostaksin Persias või Araabias või kusagil mujal mõne vana pankrotti-jäänud Muinasjuturiigi ja abielluksin mõne vana laagrisseisnud keisrinna. Loomulikult ainult repräsentatsiooni põhjustel. Salamahti peaksin enesel tõenäoliselt haaremi saja ilusa naiseaga.“

„Miks mitte tuhat?“

„Oh, tuhat! Ei, tead, nii paha ma ju ka ei ole.“

„Ja mis osa mängin mina? Kas olen ma vähemalt üks nende saja hulgas?“

„Avameelselt ütelda: veel mitte! Esiotsa veel mitte! Aga siis laseksin ma su välja kuulutada ülemkeisrinna ja abielluksin sinuga uuesti pahemal käel.“

Keset neid luulelendusi oli Joyce see, kes jutu äkki katkestas ja ütles:

„Aga praegu puudub mul õhtusöögiks veel viiskümmend senti.“

„Ja kui sinul oleks miljon, Joyce?“

„Miljon? Sellega ma ei algagi. Alla viisteistkümmend miljonit ma oma soove ei hindagi.“

„Noh, ja kui sel oleks need viisteistkümmend miljonit?“

„Siis laseksin enda kohe lahutada, et saada jälle täiesti vabaks. Sest oma südame põhjas oled sa vastik palju-naistepidaja, sultan, pasha, koletis. Noh — ja siis! Oh Jumal, Hugh, ei oska mõteldagi! Jätaksin Messaliinagi varju! Ongitseksin endale kõik mehed, kes mulle meeldivad!“

„Aga mina tohiksin ometi olla sinu ori, kes su peast kärbsed eemale tõrjub?“

„Võimatu! Minu palees kärbsed ei ole. Midagi ei oleks sa! Mitte midagi! Ja kõik mu meesteinjad oleksid ainult kohitsetud.“

„See ei tee ju vähematki nalja.“

„Ütle, Hugh, ausõna: kas jääksid saja juurde?“

„Noh, et sina see oled: üheksakümmend! Aga muidugi jaotatud kogu elu peale.“

„Nii siis ikkagi üheksakümmend?“

„Hea küll: viiskümmend kaks, igaks nädalaks üks. Oled nüüd rahul?“

„Mina? Mina olen juba ühega rahul, sest et mina see olen.“

„Ja kas sina see ei ole? Sina ainus, ainuke! Kas ei ole sa, kelm, mitte kõik need tuhat, keda enesele võib vaid soovida! Saalomoni polnud vististi luulelendu, kui tal tõesti oli tuhat naist haaremis.“

„Repräsentatsiooni põhjustel!“

Ligi aasta oli nii möödunud, aasta täis armast, segamatut õnne. Ühel päeval oli asi nii kaugel, et Joyce tõsiselt muret tun-

dis lapse pärast, kes mõne nädala pärast oli oodata. Aasta jooksul oli ta veendunud, et Hugh tõesti oli armas, korralik poiss, kes nägi Joyces kogu oma elu sisu. Ja Hugh rõõmustas juba tuleva lapse üle, nagu laps tunneb rõõmu jõulust.

Aga Joyce tahtis Hughi nüüd viimasele otsustavale proovile panna. Ta kadus kodust ja jättis maha järgmise kirja:

„Hugh!“

Kohtasin juhuslikult oma rikast onu-poega, keda ma juba ammu enne meie pulmi armastasin. Me armastame üksteist mõlemad palavalt. Lähen tema juurde ja elan nüüdsest peale temaga koos. Unusta minu ja andesta mulle, aga ma ei või kaemini elada neis kitsastes oludes ja ei taha ka, et meie laps üles kasvab sellises vaesteinimeste õhkkonnas. Kuna ma temale nüüd võin võimaldada hiilgava tuleviku, siis oleks see roim, kui ta tuleviku ära rikuks. Ma loodan, et sellest aru saad, sest sa oled mulle tihti kinnitanud, et oled valmis minu ja meie lapse eest igaks ohvriks.

Sinu Joyce.“

Seda lugedes langes Hughil taevast kokku.

Kõik vale! mõtles ta esmalt. Kõik yigur! Nali! Blöff! Üks ta kelmivigureid!

Aga kui Joyce õsel tagasi ei tulnud, omas lugu teise näo ja jume. Nüüd luges ta kirja täpsemalt, uuris seda. Seal seisis „meie laps“ ja mitte „minu laps“. See oli seal koguni kaks korda. „Sinu Joyce!“ Rõhk seisis muidugi sõnal „sina“. Ja aadress oli ka üles antud. Kuigisee seisis miljonäride linnajaos! Tõepoolest!

Ta võttis auto, kihutas läbi linna, ässitas autojuhti kiirusele ja laskis ennast Irving Smithile teatada. Selle paleetaolise maja sisustuse rikkus vajutas Hugh'i maha. Kõik lootused ujusid temast minema, nagu koseveed kisuvad kõik kaasa. Umbes viiekümne aastane tore härra võttis ta vastu . . . jahedalt, ülekaivalt, naeratades . . . ja nüüd varises Hugh täiesti kokku.

„Minu naine on teie juures!“ kogeles Hugh.

„Joyce oli nii ettevaatamata, et teile andis aadressi. Jah, ta on siin, ja jääbki siia. Ta ütles mulle ka, et ta teile oma otsuse on teatanud. Sellepärast . . .“

„Võin ma teda näha? Temaga rääkida?“

„Parem mitte. Võtke mõistus pähe, noormees. Joyce otsus on ümberlüttramatu. Aga kuna me ju oleme mehed nelja silma all, siis teeksin teile mõistliku ettepaneku. Teie käsi ei käi mitte hiilgavalt, üks ole tõsi? Noh, loobuge kõigest oma õigustest ja ma

annan teile tsheki sajatuhande dollari peale.“

„Härra, mina ei müü oma naist!“

„Aga te võite selle rahaga enesele luua hiilgava tuleviku.“

„Mina tahaksin rääkida Joycega.“

„Loobuge sellest, et Joycet veel näete, ja ma tõstan pakutud summa kahekordseks. Ütleme: ümmarguselt veerand miljonile.“

„Te teete mu oma tingimisega hulluks, härra! Tahan rääkida Joycega. Annan teie prokuröri kätte! Ma ei lase enesele seda jultunud röövimist meeldida!“

„Röövimine? Joyce tuli vabatahtlikult ja tema vaba tahe on minu juurde jääda. Aga . . . kuidas soovite? Lasen Joyce siia kutsuda!“

Mr. Smith helistas. Ilmus teener ja sai käsu Joycet tuppa paluda.

Joyce ilmus. Säravana, õnnelikuna. Ulatas Hughile käe, mille see automaatlikult vastu võttis ja jälle laskis langeda. Ta oli viha ja meeleheite tagajärjel peaaegu oimetu.

„On see tõsi, et . . . , et . . . “

Rohkem ta suust ei saanud; takogeles:

„Sina . . . armastad . . . teda? Ütle mulle seda näkku!“

„Jah. See on tõsi. Ma armastan teda.“

Ja oma sõnade tõendusena suudles ta võõrast meest kirglikult.

Kõik vale! Kõik vale! ütles talle ta instinkt. Aga ta silmad nägid ju tõelisust. Nii ei suudelda, kui tõsiselt ei armastata.

„Pakkusin mr. Wattersile veerand miljonit, et ta sinu vabaks annaks. Tema ei võta seda vastu. Võimalik, et ta seda arvab väheseks oma elu uueks algamiseks — ilma sinuta. Noh, hea küll, ma tõstan summa kahekordseks. Pool miljonit!“

„Hugh!“ palus Joyce tasa.

„Oled sa üle öö hullunud?“ möirgas Hugh Joycele. „Mis peaksin ma tegema selle neetud rahaga, mis sinu on oma võrku meelitanud? Sa pead viibimata minu juurde tagasi tulema!“

„Aga Hugh, me oleme ju alati oma vahel kaalunud, mis siis teeksime, kui meil oleks palju raha.“

„Ah, need lollused! Või ehk tahad sa nüüd hakata mängima Messaliinat?“

„Armsam!“ ütles Joyce härra Smithile. „Ma vannutan sind sinu armastuse juures minu vastu: anna Hughile terve miljon, et ta võiks minust lahkuda vihata ja mind rutem unustada! Siis võib ta enesele Haiti saarel asutada haaremi, nagu ta seda ikka on soovitud, ja meil mõlemal on rahu majas.“

„Kuidas sa mind tunnend!“ möirgas Hugh. „Ma vilistan teie miljonitele! Mõistate? Ma vilistan! Küll seda veel kahetsete! Teie mõlemad! Neetud! Teie neetud!“

Ta hulus kui meeletu js tormas ukse juurde. Aga see oli äkki lukustatud.

„Mis peab siis see tähendama?“ kisendas ta. „Minu vabadus! Silmapilk!“

„Oh sina idiot!“ hõiskas Joyce ja tormas talle järele. „Sa magus idiot! See härra on ju minu isa, idiot niisugune!“ —

Kaua aega hiljem, kui nad kord jälle vanu mälestusi mölgutasid, meelestus neile ka jälle see lugu ja Joyce ütles talle, millist kirjeldamatut õnne ta tookord tundnud, kui Hugh miljoni oli tagasi lükanud.

„Jah,“ ütles Hugh, „minu süda ütles mulle küll, et kõik on vale ja pettus. Ma ainult ei kuulnud seda. Aga ma pean sulle tunnustama, kui oleksite mulle pakkunud kaks miljonit, ma ei usu, et oleksin suutnud veel vastu panna.“

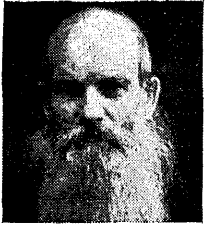
Salaküti surm.

Saksa kirjanik Hermann Teirlinck.

Kes tunneb Peer Lobbe laulu? Peer Lobbe seisis õhtul üleval künkal. Kõngas oli paljas ja hall, ta vastkõntud vaod aurasid. Üleval seisis vastu violetti taevast Peer Lobbe. Läänes, kus hõõgusid päikese viimased kiired, kuhjusid paksud pilved vildakult kõrgele. Ja nüüd hakkas tuul puhuma, mitte väga valjult, kuid külmalt,

lõikavalt, elutuul, mis oli sündinud talve nuuksumisest.

Orus seisis mets. Ta kohises. Puud olid elavad ja ägasid tuules, kuna nende lehed üheskoos sosistasid. See oli igivana ja tore mets. Ta jätkus tundideviisi, oli kohisev meri, teisel küljel magas külake, katuste all põlesid väikesed tulukesed. Inimeste tu-

Leinant Mikk, Kuressaare malev-konna pealik.

Jaan Ruus, Virumaa Rahvatülikooli juhataja Kundas.

Aleksander Pajur, õpetaja Olustveres.

Johannes Jaanus, preester ja õpetaja Ares.

Adam Bachmann, Narva abilinnapea, riigikogulige.

Kindral Hans Kurvits, Piirivalve ülem.

Eesti avalikkude tegelaste kalender.

1. mai:

1885 David Suurmann, kaupmees Võõbusus.

2. mai:

1894 Karl Oskar Freiberg, ajakirjanik ja poliitikategelane.

1889 Eduard Markus, maateadlane Tartus.

3. mai:

1893 Salme Kass, õpetaja Tapal.

1897 Jüri Land, põllundustegelane Pärnus.

1881 Artur Perna, insener-arhitekt Tallinnas.

1893 Richard Rägo, õigusteadlane Tartus.

1880 Juhan Sisask, ühistegelane Tartus.

4. mai:

1871 Gustav Albert Haller, kirikuõpetaja Martnas.

1869 Hans Lell, ärimees Tartus.

1870 Joosep Liiv, kirikuõpetaja Raplas.

1870 Jaan Oldi, põllumees Laiuses.

1890 Nikolai Tann, õpetaja Hiiumäe Kärklas.

1880 Jaan Zimmermann, trükitööstur Tallinnas.

1871 Aleksander Pajur, õpetaja Olustveres.

5. mai:

1866 Ants Laipman, maalikunstnik.

1889 Eduard Martin, õpetaja Põltsvaates.

1865 Jakob Martin Muide, bibliograaf Tartus.

1903 Eduard Tasa, õpetaja Unipihas.

6. mai:

1889 Peeter Kallit, karjakasvatuse eriteadlane Viljandis.

1887 Oskar Kuriks, arstiteadlane Tartus.

1882 Jaan Mängel, õpetaja Uue-Vändras.

1886 Peeter Praika, õpetaja Lõhaveres.

1881 Jaan Ruus, õpetaja Kundas.

7. mai:

1892 Oskar Georg Richard Angelus, riigiametnik Tallinnas.

1868 Gustav Lukk, põllumees Haaslavas.

1868 Joann Prooses, preester Kahtlas.

1889 Viktor Puskar, kaitseväelane Ülenurmel.

8. mai:

1883 Hans Ahven, riigiametnik Tallinnas.

1878 Karl Noppel, preester ja õpetaja Tõstamaal.

9. mai:

1889 Jaan Kala, omavalitsustegelane Valgas.

1880 Mihkel Lüdig, helikunstnik.

1881 August Usin, agronoom Väimelas.

1887 Jüri Väli, bakterioloog, New Haven U. S. A.

10. mai:

1891 Ernst Gustav Ederberg, arhitekt Tallinnas.

1888 August Eduard Kasemets, õpetaja Kunda-Mallas.

1863 Kaarle Leopold Krohn, rahvaluule professor.

1885 Jaak Laane, õpetaja Suure-Kõpus.

1888 Aleksander Pachel, pangaametnik Tallinnas.

1892 Maurus Vahtrik, agronoom Valgas.

11. mai:

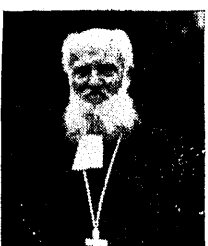
1887 Voldemar Melnik, kujur.

1874 Karl Menning, teatritegelane, diplomaat.

1864 Peeter Munna, majandustegelane Vanakuustes.

1895 Alfred Vaga, kunstiteadlane Tartus.

1877 Jakob Vestholm, koolitegelane Tallinnas.

Oskar Angelus, „Eesti Politseilehe“ toimetaja Tallinnas.

Rudolf Penno, poliitikategl. end rkl. ja Riigikog. abiesim.

August Usin, agronoom, Võrus.

Nikolai Tann, õpetaja Hiiumäe Kärklas.

Hans Ahven, dipl. ins., Riigikontrollnõuk. liige 50. a.

Gustav Haller, Martna kog. õpetaja, Läänemaa praost.

Eduard Tasa,
Unipiha 6-kl. algk.
juhataja.

Jaan Tomp,
ajakirjanik
Tallinnas.

Jakob Westholm,
J. Westholmi huma-
nitaar-gümn. dir.

Karl Freiberg,
ajakirjanik ja
poliitikategelane.

Jaan Mälberg,
tegelik põllumees,
end. rkl.

Gottlieb Kukk,
Kuresaare linna algk.
juhaf. s. 21. 4. 1875.

12. mai :

- 1890 **Adam Bachmann**, ajakirjanik ja poliitika-
tegelane Narvas
- 1887 **Maria Gerland (Sillaots)**, kirjanik ja ar-
vustaja.
- 1861 **Johannes Jaanus**, preester ja õpetaja
Ares.
- 1896 **Rudolf Penno**, poliitikategelane Tallinnas.
- 1895 **Johannes Silvet**, õpetaja Tartus.

13. mai :

- 1888 **Jaan Mälberg**, põllumees Toolamaal.
- 1878 **Hermann Voldemar Reier**, insener Tal-
linnas.

- 1882 **Jaan Tomp**, ajakirjanik Tallinnas.
- 1895 **Juhan (Eifim) Värnik**, loomaarst Räpinas.

14. mai :

- 1891 **Martin Jervan**, arst Tallinnas.
- 1887 **Hans Kurviits**, kaitseväelane Tallinnas.
- 1896 **Mihail Mikk**, õpetaja Kuresaares.
- 1892 **Viktor Päss**, õpetaja Tallinnas.

15. mai :

- 1887 **Olga Mikk-Krull**, ooperilaulja.
- 1870 **Anton Nahku**, põllumees Audrus.
- 1877 **Madis Reisenbuck**, kooitegelane Tõr-
vas.
- 1892 **Karl Tuvilke**, köster-organist Helmes.

led on arglikud... Mets oli tumedasse hõõgumisse kastetud. Metsikud lõhnad kerkisid auravalt õhku. Puud olid nagu must, leegitsev elu, mis väänles metsikuis vormides läbi jõuküllase metsa. Peer Lobbe seisis ja tundis puulatvade võnkumises õhtu saladuslikkust. Ta hingas sügavalt ja aeglaselt, sest ta keha ja ta lähematud mõtted võnkusid kaasa suurte rütmidega, millel õõ lähemale veeres.

Peer Lobbe sammus rahu üle küürutava, aurava künka metsa poole, mis end nii sasaaja liigutas ja oli nii meelitav. Ta ei tunginud sügavasse, vaid toetus vastu siledat pöögipuud. Pöögipuus ja teistes puudes kerkisid mahlad jõuliselt. Ja Peer Lobbe tundis, kuidas veri ta oma liigendikes. Mets oli vaikne, see oli rahutu vaikus. Tas kõmises midagi nagu kinni püütud toon klaaskupli all, mis ihkab välja ja nüüd kestvalt ja igavesti peab helisema...

Pimedus looritas puutüvesid, kuid niiskus väljahtas siledal puukoorel. Üks öökull kisas. Siis hakkas tasa sadama lund.

Kui kaua nõjatus Peer Lobbe ilusa pöögipuu juures? Lumi lebas juba paksult ja õõ seisis seinana metsa kohal. Kord lakkas lumesadu, kord algas ta uuesti.

Seal tuli midagi vaevalt nähtavalt metaservalt lähemale. Peer Lobbe laadis püssi ja tulistas. Lask raksus, kõmises künkal ja

elavas metsavõlvis, Tasa läks Peer Lobbe tolle hiiliva miski poole, mille ta oli lasknud. Tuli pühalik vaikus. Peer Lobbe, kas sa midagi ei kuulnud, kas ükski sõbralik oksake ei reetnud surma lähenemist? Ära kummardu, ära siruta kätt välja! — Peer Lobbe kargab üles nagu haavatud loom. Ta pingutatud reied värisevad. Ta näeb kahte meest künka lumest kerkivat. Ta ei tagane, piilub ettevaatlikult, kuid nad hüüavad: „Seisa!“ Seisa jääda? Ta tõmbub aeglaselt tagasi. Ta jalad otsivad kindlat pinda, kõva paika, kust saaks üles karata. „Seisa!“

Peer Lobbe, mis sa teed? Su naine lebab kodus voodis ja kamber on täis hirmu. Su mõlemad pojad unuvad üheskoos haleda hällieesriide taga... Ta jookseb väljas laotatud käsivartega üle lume. Ta koebab metsa pimedusse, kus on julgeolek. Õhk müriseb. Üks kuul sisiseb ta meelekohast mööda. Mets saab tontlikuks olen-diks ja ähvardab igast küljest tuld purskavate lõugadega. Peer Lobbe jookseb läbi metsa. Enese taga kuuleb ta oma vaenlaste lähenevaid samme. Nad on tal kannul. Ta teab, et ta niiviisi ei saa põgeneda. Joostes reedavad ta jäljed. Peer Lobbe, mis sa teed? Mis tahad sa Jumala pärast teha? Peer Lobbe? Kas ei näe sa südames oma kartlikku naist ja mõlemaid poi-

sikesi, kelle ta sulle kinkis? Külg külje kõrval uinuvad nad tuleviku lävel. Ta pöörab kiirelt, tõstab püssi palge, sihib ja lasseb. Üks mees komistab tamme juurte üle Karjatus, vandumine, siis vaikus. See on vaikus, kui Jumal end ilmutab inimeste rumaluses. See on hinge vaikus, kui surm käe tõstab. See vaikus tuleb Peer Lobbe hinge. Ta tormab meeletuna edasi, kargab üle põõsaste, laiutab käsivarsi ja jookseb. Ta süda põksub köris. Metsikult pöörleb veri peas. Ta lihaksed tuksuvad ja mets mässab, hädaldab, kisendab ta ähvardatud elu pärast. Ja siiski on imelik vaikus Peer Lobbe hinge tulnud... Üks kuul vuhiseb ta kõrvalt ja vajutab vikati ta selga, mis tungib hädaldavasse lihasse...

Peer Lobbe kõigub. Ta tõmbab terasest püssikuke, heidab relva kaugele eemale ja laeng jookseb samblasse, tabades ta jälgi. Ta tahab edasi joosta. Ta suus paisub soe verelaine. Ta põlvitab ja sülgab sooja elu. Aeglaselt ja hääletult roomab ta kesk kände. Ta roomab vabarnapõõsaste alla ja ta rusikasse tõmbunud käed vajuvad lehtedega kaetud maapinnale. Ta kobab ja hingeldab ja roomab. Teda valdab jõuetu väsimus. Ja kõik ta ümber jääb vaikseks. Isegi ei olnud võimas mets rahulikum, ta näib iseenda elu kuulatavat, kevade hoolast õhinat, mis avaldub mahlatõusus puutüvedesse...

Peer Lobbe roomab, ta keha on raske; kas leiab ta koha, mida ta otsib? Ta lõual kleepub kuivanud veri. Ta tardunud nägu moonutab näriv valu. Kuuma noolena laskub valu ta jalga. Ta pigistab hambad kokku, pingutab palesid, ajab nurgelise näo ette ja roomab, roomab. Ta veab end üliinimliku jõupingitusega kuni rohelise koopa avauseni. Ta libiseb sisse, lükkab äärmise jõuga vanad sõnajalad, noored sarapuoksad ja madala okasroosipõõsa okkalised harud kõrvale. Siis vajub ta kokku, paneb end ohates seljali, sulgeb metsikult sädelevad silmad...

Peer Lobbe kuuleb imeilusaid toone. Ta avab silmad ja — vaata, hommik hakkab koitma. Vaikse koopa pitsifiligrani kohal,

mis on kaetud vanadest sõnajalgadest, sarapuu ja kibuvitsaokstest, võlvub avar taevast nõrgas valguses, mis kastab kogu taevatelgi õhulisse lillasse, helerohelisse ja kristallselgesse sinisesse. Pilved valgete purjedega sõuavad muinaslooliste laevukestena kiirelt läbi heleda ruumi. Peer Lobbe näeb puude nuppe, mida paisutab elujulgus, ta näeb värske kevadetuule laineid. Nupud avanevad varsti ja kas see ei ole armas? Hommik on täis magusaid toone. Linnud on kõikjal ärganud, oksad liiguvad tasa ja kõiguvad meeldivalt, kui väikesed sulgedes lauljad hüppavad oksalt oksale. Üks nobe orav ronib okstes.

Mets muutub pidusaaliks, kus valmistatakse kuningliku külalise vastuvõtmiseks. Nagu fanfaar hoovab tasse nüüd päike. Ja seda kõik näeb Peer Lobbe. Ta näeb päeva virgumist. Ta näeb, kuidas varesed õhku tõusevad, parves lendlevad ja üheskoos lendu tormavad nagu põgenev pilvekari. Ta näeb sügavat taevast. Äkki näeb ta metsaparte kahekordses rivis kolmnurgas lendavat, kättesaamatus kõrguses. Ja Peer Lobbe süda laieneb. Ta aimab igaviku saladust. Ta tunneb, et ta läheneb olemasolule, mis on vabodus. Ta tunneb, et ta vallandub sidemeist, et saab kergeks ja selgeks. Ta ei liiguta kätt, ei pead, ei keha. Ta keha — ta tunnetab seda nüüd — on kasutu ese ja ta heidab selle varsti enestest.

Kuid see kasutu miski, Peer Lobbe, teeb oma elu kokkuvõtte: blond poisike mängib oma isamajas, jookseb liivaseil teil, naerab ja teeb koolis vallatusi. Noormees igatseb rõõmsat kirikulaata. Mees rändab armsamaga tumedate surnuaiapärnade all. Ja ta kosib armsama ja neile sünnib kaks väikest poega... Kaks poisikest lebavad külge külje kõrval hällis ja kamber on täis hirmu ja muret. Ohates kargab ta naine voodist, litsub otsaesise vastu aknaruute ja vahib kaua, kaua põldudele... ja väljas hakkab sõbralikult koitma! Kasutu miski sulgeb silmad. Peer Lobbe kahvatub nagu ärkav hommik. Ta lebab liikumatult sünges, rohelises koopas. Ja see on Peer Lobbe surmalaul.

Mudel 07.

Ameerika kirjanik *John H. Thompson.*

„Kolm dollarit selle käru eest maha viisatud!“ pahandasin. „Ja mulle valmistab muret, millest oma järgmise korteri tasume, sina aga ostad muuseumitukke. Kas kaubitseme õigupoolest patent-arstimiga või antiikasjadega?“

„Vaata, Jimmy, kahe dollari kahekümneviie sendi eest on sõiduk otsekohe kingitud,“ kaitses end Bill. „Mõtle ometi: originaal — Rickard — reisisõiduk . . .“

„Kuid kahetsilindri-mudel 1900!“ heitsin vahele.

„1907“, parandas Bill. „Vaata teda, kaks dollarit on ainuüks gummid väärt. Massiivne kaup. Ja kui järgmises kaffis vähegi mütime, võime oma auto järele tellida ja . . .“

Oksjonipidaja katkestas Billy tuleviku-plaane. „Peate selle rusuhunniku õuelt koristama, siia ta jääda ei või.“

See kõik sündis läinud suvel, kui mütsin Billiga keskläanes patentarstimit. Äri läks leigelt. Ümberringi nälgisid arstid, nii terved olid Wisconsin talupojad. Olime õhtupoolel möödunud üksikust talust, kus parajasti peeti oksjonit, ja ennekui ma kolmeni suutsin lugeda, oli Bill, kel alati on juhustiste ostude kirg olnud, meie varanduse jäänustest vanarauameeste ninade alt näpanud vanima auto Ühendriikides.

Mis muud jäi mulle üle, kui Billi aidata. Meie pakkisime oma omanduse kärusse ja lükkasime selle ühendatud jõul maanteele, mis õnnekombel peale lühidat tõusu viis tükk maad allamäge. Seda, et mootor enam ei töötanud, ei olnud isegi oksjonipidaja salanud. Umbes kümme minutit veeresime kaunis tempos edasi, Bill uhkelt tüüritatta taga. Siis läks maa tasaseks ja viimase, ägeda kriuksumisega peatus meie veteraan just ühe talumaja kohal.

Väljusime ja kaalutlesime parajasti, kas mitte kärut lihtsalt maanteele jätta, kui majast ilmus tigidanäoline, vana farmer.

„Siin ei ole autopark,“ hüüdis ta ähvardavalt. „Küllap teile juba meeldiks siin oma sõnnikut maha laadida.“

Peale pikka nõupidamist lepitati teda Bill meie eelviimase dollariga, jättis meie taskud pandiks ja lubas sõidukit järgmise garaashis poolt ära viia lasta.

Pool tundi hiljem jõudsime tolmuselt ja januselt järgmisse linnakesse. Bill tüüris

kohe parandustöökoja poole. Omanik vahetis meid umbusklikult, muutus aga kaunis viisakaks, kui Bill seletas, et meie Rickardil oli õnnetus ja ära toodud peab saama.

„Ma toon ta kohe ise. Mis on temaga? Gaasinõurike?“

„Midagi sarnast,“ vastas Bill ebamääraselt. „Tuleme tunni pärast siit mööda, kui oleme sõõnud.“

„Inimene, sul on närvid,“ ütlesin imetlevalt, kui sammusime väikese restorani poole. „Mis sa arvad, mis saab, kui mees kuuleb, et suudame kõige rohkem ühe dollari veoja paranduse eest maksta, kui vana käru üldse on parandatav?“

„Meil on veel dollar ja kolmteist senti,“ õiendas Bill. „Ja kui parandus rohkem maksab, anname sõiduki talle ja oleme niikuinii tasa. Ehk saame selle talle maha müüa, kui ta veel on parandatav.“

Nautisime parajasti väikeses lunchruumis kümne sendi eest kaks tassi kohvi gratisleivakestega, kui elegantne, noor mees knickerbockerites sisse tuli ja kelderiga jutuaajamist alustas.

„Kas teate, mis too kõriloikaja seal garaashis nõuab, et mu Fordi Four Corners'ilt siia vedada?“

Bill ja mina teritasime kõrvu. Lootsime vaikselt, et hind oli ühe dollari all.

„Kakskümmendviis dollarit!“ hüüdis knickerbockernoormees pahandatult ja vaatas ootusrikkalt ringi.

Bill tõukas ehmatuselt peaaegu tassi timber. Noor mees oli nähtavasti väga rahul muljega, mida oli avaldanud.

„See on juba kõiksugu, mis?“ jatkas ta. „Tegin talle ettepaneku mu sõidukit enesele hoida, kuid ta ei tahtnud sellest midagi teada, jah, kui see oleks Rolls Royce olnud. Ma pidavat maksma või ta laskvat mind kinni panna. Noh, ma maksin, kuid ta sai ka midagi kuulda!“

„Mõistan teie tundeid,“ arvas kelner. „Ta ei oleks mitte rohkem kui viisteistkümmend dollarit nõuda tohtinud. Kuid ikka parem maksta, kui end kinni panna lasta. Ja kuna garaashiomanik ühtlasi on rahukohtunik kohakeses, ei oleks teie selle vastu midagi teha saanud.“

Bill ja mina olime iga isu kaotanud. „Tule“, ohkas Bill. „See koht mulle ei meeldi. Kaome kiiresti, ennekui see kom-

Voldemar Melnik,
kujur.Mihkel Lüdig,
helikunstinik.Ants Laipmann,
maalikunstinik.Artur Perna,
insener-arhitekt.Karl Menning,
teatritegelane,
saadik Berliinis.Madis Reisenbuk,
koolitegelane
Tõrvas.

bineeritud kohtunik ja garaashiomanik meie Rickardiga tagasi tuleb.“

„Ära ütle ühtelugu, meie Rickard,“ protestisin mina. „Sina ostsid ta!“

Tänaval vaidlesime veel tükk aega, mis teha. Bill tahtis vähemalt katsuda meie pakke kätte saada. „Meie ei ole lõpuks midagi kuritaolist korda saatnud,“ arvas ta.

„Oh ei,“ kinnitasin pilkavalt, „peale katse kahekümneviie-dollarikohustuse eest põgeneda. Mõnes osariigis peetakse seda raskeks peetuseks. All Meksikos tõmmatakse selle eest oksa. Sa teadsid ju täpselt, et vana kärü ei vääri äravedamist ja et sa selle eest maksta ei suuda.“

„Kuid ma ei teadnud, et ta on kaffi kohtunik,“ ütles Bill aralt.

„Hei, Teie!“ olime niivõrd vestlusse süvenenud, et ei olnud tähelegi pannud, kuidas meie taga peatus auto. Tundsimine kohe garaashiomaniku ära.

„Tulge kohe kaasa,“ kutsus ta meid. Põgenemisele ei olnud mõeldagi. Kuulasime sõna ja astusime sõidukisse. Ma kaalusin mõtteis, kas ta meid kohe vanglasse sõidutab, kuna ka meie kohvid autos seisis. Kuid ta võttis garaashi suuna. Nähtavasti tahtis ta meid seal veel tublisti üle kuulata.

„Teie pidite vist sõiduki siiski ära vedama, härra kohtunik?“ küsis Bill kõige sõbralikumal toonil.

„Muidugi,“ vastas ta rahulikult. „Palju teie ta eest tahate?“

„Teie äärmine hind.“

Andsin Billile ribitõuke. „Ta jätku kärü enesele ja meie oleme tasa,“ sosistasin talle.

„Vaadake,“ seletas Bill, „asi on nii: sõiduk maksis meile sada kaheksakümmendviis ja muidugi tahame ta pealt midagi teenida.“

„Ja kui pakun teile kolm?“ pani kohtunik ette.

„Tehtud!“

Mees peatus ühe naksuga ja tõi paksu rulli pangatähti esile. Ta võttis kolm sedelit ja ulatas Billile. „Kirjutage veel sellele kviitungile alla.“

Billi käsi värises nii, et vaevalt suutis oma nime kirjutada. Ei olnud imegi, sest iga tähe nurgas seisis „100“. Kolmsada dollarit! Võtsime kohvid ja astusime maha. Kohtunik viipas veel kord ja sõitis minema.

„Kolmsada!“ pomises Bill nagu unenäos. „Pole halb kasu, mis?“

„Parem kui nädal vanglas,“ mõnsin. „Kohtunik tahab nähtavasti muuseumit asutada.“

Bill tõi pliiatsiotsa esile ja hakkas vanal kirjatumbrikul arvutama. „Tahan välja arvata, kui palju protsente teenis tark äri-mees, kes ühe dollari kahekümneviie eest saab kolmsada tagasi.“

Asi oli talle pähe tõusnud. Ta oli liig uhke, et minuga rääkida, kui restorani tagasi läksime — seekord, et tõeliselt süüa.

„Mis oli teil kohtunikuga tegemist?“ küsis kelner.

„Ah, müttsime talle oma Rickardi maha,“ ütles Bill suursuguselt.

„Nii?“ See avaldas näilikult muljet. „Pealegi, Rickardi juures meelistub mulle,“ jätkas ta, kui tõi meile söögikaardi, „et lugesin mõne päeva eest, et Rickard-tihisus pakub kümmetuhat dollarit mudel 1907 eest. Nad vajavad seda, et mingisugust patenditüli lõpetada ja keegi . . .“

„Kümnetuhat dollarit Rickard 1907 eest?“ Bill ahmis õhku ja vajus toolile.

„Oletan . . .“ algas kelner.

„Ärge midagi oletage, vaid tooge meile kaks korralikku steaki,“ katkestas teda Bill ja vajus süngesse vaikusse.

„Bill, anna mulle pliiats,“ ütlesin peale mõnda aega.

„Milleks?“ urises ta, kui ta selle ulatas.

„Tahan välja arvata, kui palju protsente

teenis tark ärimees, kes sai kolmesaja eest kümmetuhat dollarit.“

Bill heitis mulle vihase pilgu. Siis hiritas ta häbelikult ja ma teadsin, et ta oli jälle normaalseks saanud.

Kullijärv.

Helveetsia kirjanik *H. Ferner.*

Määratu halli Kullipea kaljupiramiidi all läikis muinasjuttudest ümbritsetud roheka väikese mägestikujärve ümmargune loik keset punaõilmeliste almirooside vaipa, mille vahelt välja vaatasid sügavsinised entsiaanikarikad. Järsk tee viis sealt alla peaorgu, kus seisis väike linn. Aga hüüdvad, naervad, jodlereidlaulvad sennerinid ehk karjanaised, rohukandamid seljal, sirp käes, pöörasid üle laia almipinna teisele poole, kuni nad jõudsid hüttideni, mida piiras ammuv kari.

Esimesena ruttas Seferl. Nii kerge ja kindel oli tema käik, et tal käesolevatest ääreni täidetud piimakannudest ainustki tilka maha ei loppunud, kui ta, suur ümmargune korv pea peal, kivilt kivile hüppas, lähenedes kodukülale, mis seisis teisel pool kinku. Aga ta pikergune päevitanud nägu kena ninaga ja mustad tähesilmad olid tõsised.

Muidu võis ta olla lustilik, kuigi ta oli vaese rahva laps, varakult orvaks jäänud ja ainult teenija tüdruk. Kuid ta oli kogu külas lugupeetud ja armastatud. Ükski poiss ei võinud kiidelda ta poolehoiust, kuigi ja sõprust paljud püüdsid. Kuni blond Mihkael metsnikkude-koolist koju tuli, tema parim seltsiline juba lapsepõlvest saadik. Siis muutus asi. Seferlile algas uus elu. Noored inimesed armastasid üksteist palavalt. Nii mõnelgi ööl lahkus Mihkel linnakese metsnikumajast ja ronis mööda järsku teed almile, talvel teed mööda külla Seferli akna taha. Üheskoos veetsid nad oma vähesed puhketunnid, käisid mõnikord ka kõrtsis ja tantsulokaalis. Nüüd oli Mihkel ära, kaitseväes. Ja jällegi olid neiu päevad tühjad ning igavad. Kui tihti valvas ta öösel pimedas, täidetud palavast igatsuset.

Veel aasta, lohutus ta, siis tuleb Mihkel tagasi ja nad abielluvad. Siis oli ta armsama kõrval ise oma majas perenaine. Milline õndsus võis see olla!

Lähenedes oma hütile, tuli talle vastu keegi turist, blond ja tugev, ja palus talt mõneks ööks peavarju. Seda juhtus tihti. Seferl juhatas ta lakka. Mees oli tõsine, sõnakehv, aga nad jutlesid üksteisega meelsasti pisut, kui mees õhtul enesele toitu valmistas. Hommikul tahtis ta lahkuda. Öö oli palav. Ja lõpuks hakkas sadama. Väik sähvatas valgust kannul, kõuevanker kõmises vahetult, vihma kallas kui kapast.

Seferl tõusis, vaatas loomad järele, süütas püha kütüna. Ilmus võõras, „vihm sadavat katusest läbi.“ Kust see ometi tuli? Mees polnud võrgutaja. Seferl mõtles vaid Mihklile. Palav öö, sügav üksindus, noor veri? Kired löid nende üle kokku.

Hommikul vara, läbi niriseva vihma ja märja rohu lahkus mees. Uksepiidal nõjatas Seferl. Nii tinarasked olid ta liigendid, nagu tahtes teda tõmmata maasse. Hüljatud õnnija elu mõne tunniga. Ta ei otsinud vabandust: „Sulle on öeldud, inimene, mis on hea ja paha.“

Seferl tundis, et ta võlgneb Mihklile tõtt, kuid ei leidnud seks julgust, kuni ta märkas, et salajahoid enam ei aidanud. Nõnda muutunult tuli tüdruk almilt koju, et perenaine, vanem, kogenud naine, varsti märkas, mis sündinud. Ja see oli hea. Nõnda võis ta Seferli hoida meeleheitliku sammu eest ja lapsele lubada eluaseme.

Laps ei ole talus suureks koormaks; ta võib ka aidata. Seferlile ei kingitud midagi. Ta töötas raske tunni tulekuni. Kitsas teenijatoas, kaledas õlgvoodis sünnitas ta valuga oma poja.

Kui ta jälle võis tõusta, täitis ta oma ülesanded, varastas aega lapsele rinna andmiseks ja ta kallistamiseks. Väikesel Sepil olid ema tähesilmad, kõike muud oli veel raske aimata, ümmarguses näos seisis nina kui roosiline punkt ja suu oli tal kui maasikas.

Mihkel oli jälle koju tulnud. Seferl tea-

dis seda, ei küsinud aga rohkem. Ta teda küll enam ei näinud, küll ta võttis varsti naise. Ja ometi — kõigele vaatamata immitses temas veel väike lootusesäde.

Ühel karedal novembriööl tuli Mihkael, aetud vihast ja valust. Koputas aknale. Tüdruku süda seisatas. Ja siis häbistas Mihkael teda, ütles inetuid sõnu. Tüdruk ei leidnud vastust. Värisedes seisis ta kambri pimeduse peidus ja voodist kuulis ta magava lapse hingamist. Viimaks viskas Mihkael läbi akna ta sõrmuse põrandale ja kadus.

Olid möödunud mõned aastad, kui Seferl perenaist palus, kas ta ei võiks jälle minna almile — mägedesse karjamaale: Seppl olla küllalt nii vana, et ta võidaks kaasa võtta. Meelselt lubas seda perenaine. Seferli nägu oli jäänud nii kitsaks ja süngeks; ta võis ainult naeratada kui vaatas lapsele, ehk sai ta mägestikus jälle rõõmsamaks.

Seppl oli kosunud toredasti. Tihti omapead jäetud, oli ta õppinud varakult seisma oma jalal; ta oli ärgas, rõõmus poisike, küll pisut kõva peaga, kuid ometi selline, millist kõik meelsalt armastasid ja hellitasid.

Nagu väike prints ratsutas Seppl hommikul pakkidega koormatud hobuse seljas karja kuljustekõlinal üles mäele.

Kui lai alm (karjamaa) rohelisena oma pruuni hütiga ja teda ümbritsevate mägedega ja roheliste metsadega nende ees seisis ja nendele juba sinna puhus kena rohu-, vaigu- ja lemmasõnniku lõhn, muutus Seferli süda ärdaks, ometi ka vaikseks ja rahulikuks nagu ei enam kaua.

Sel suvel oli palju tööd. Kari oli rahutu, ilusat ilma oli vaja kasutada heinateoks. Aga kui saabus õhtu, istus Seferl oma pojakesega ukse ees pingil; mets ja mägestik vajusid nende ees pimedusse ja Seferl jutustas pojakesele kõiksugu lugusid. Kõige enam kuulda tahtis Seppl Kullijärvest, paljudest almiroosidest ja teistest mägestikulilledest tema ümber, mis seal üleval õit- sesid ja kust koju tuuakse lapsed, kes uinuvad selge järvevee põhjas, kust nad võrkudega välja tõmmatakse ja emadele koju tuuakse. Sepplil oli kange himu minna sinna järve kaldale. Ema lubas ta sinna viia, kuid pidi mineku ikka jälle edasi lük- kama.

Ühel päeval, taevast oli selge ja sügav- sinine, läksid sennerinnid ehk karjatüdrud loomadele aluspõhku otsima. Seppl pidi kogu õhtupoole jääma üksipäi hütti. Aeg läks igavaks. Talle tuli julge mõte. Vae-

vaga pani ta kingad jalga ja hakkas Kullijärve poole minema.

Teerada läks üle karjamaa kõrgemate tõusvana, saadetud üksikutest kaljurusudest ja kiduratest okaspuudest. Laps kõmpis edasi, kuni jõudis järve kaldale, mis kattus almiroosidest, nagu seda ema ütelnud, ja järve taga tõusis üles taeva poole kollasena päikese käes Kullipea.

Seppl keksis rõõmsasti ringi. Noppis lillesid, jooksis siis jälle järve kaldale ja ot- sis veepõhjast lapsi. Väsinud pikast tee- konnast, heitis ta viimaks rohusse pikali ja uinus varsti.

Päike oli juba üsna madalas, kui ta ärkas. Ta nägi oma lähedal võõrast meest, kel püss kõrval. Seppl inimesi ei kartnud. Ta läks mehe juurde ja silmitses teda suu- ril silmil, sõrm suus.

„Sina mees, mis su nimi on?“

„Metsnik Mihkel. Aga sina, poiss, kes sina oled?“

„Olen Seppl, Valdneri Seferli poeg.“

„Oleksin võinud arvata. Kust sa üksi siia said?“

„Tulin Laiaasa-almilt ema juurest salaja ära.“

Selle eest noomis teda võõras, ema vi- hastaks.

„Minu ema ei vihasta kunagi.“

Väikemees lobises julgesti edasi. Ja kui ta uus sõber talle andis leiba ja liha, siis alles märkas ta, et ta kõht oli olnud tühi. Päike loojus, roosilised pilvelambad peegeldusid vees.

„Lapsed,“ hõiskas Seppl, ja juba põlvitas ta järve kaldal ja kui Mihkael ta kuuehõl- mast ei oleks kinni haaranud, oleks ta üle pea järve kukkunud.

„Nüüd pean minema koju.“

„Ongi aeg. Kas teed tead?“

„Tean. Olen ju suur.“

Ta jooksis kohe vastassuunas minema.

„Pea! Mina viin su koju.“

Ja nad rändasid kahekesi almi poole. Mihkli meel muutus eriti pehmeks, kui pehme lapsekäsi nii usaldavalt ta käest kinni võttis. Varsti aga hakkas väike nutma, ei jõudnud enam edasi.

Nüüd võttis Mihkel ta oma käevarrele. Ümmargune must pea vajus ta laiale õlale, käevarred kõlkusid seljal. Seppl magas juba jälle raskesti.

Vaheajal oli Seferl koju tulnud. Suur oli ta ehmatus, kui poissi ei leidnud. See pidi olema läinud vististi küll Kullijärve äärde.

Puukingad käes, paljaste sokkidega, jook-

sis ta mäest üles. Ta hingeõhk lendas. Kuld-
selt sädeles ta ees õhtutaevas. Ühe mäe
tagant kerkis äkki esile ühe mehe musten-
dav kogu, laps lamas ta õlal. Rohkem ei
saanud to, pimetatuna päikesest, näha.
Sepl! Uppunud!

Tummalt langes vaene ema põlvili . . .

Tema ees seisis Mihkel.

„Ära ehmata nõnda! Poiss on terve, ta
magab!“

Ütles ja pani oma kandami pehmelt ta
sülle.

Seferl ei saanud sõnagi suust, ei jõud-
nud ka tõusta. Üksisilmi vahtis ta vaid
Mihklile. See seisis kuldtagaseina ees nagu
ta püha nimepatron kirikus. Pikkamisi vee-
resid Seferli silmist suured pisarad üle põs-
kede alla.

Nüüd tuikas midagi mehe kivisel näol.
Ta kummardas ja võttis ema ning poja üm-
bert kinni. Ta häääl kõlas karedalt.

„Seferl, täna on õnnepäev. Täna on
Sepl enesele Kullijärvest püüdud isa!“

Motiiv.

„Millest see tuli, et sa minusse armu-
sid?“ küsis noor mees ja silmitses Mai-
Lilli uurivalt.

„Sellest, et oskad suurepäraselt vestelda,
et oled laitmatu seltsiline ja et tean, et
oled vaimult minu vääriline, kui sa minust
ehk veel ülegi ei käi.“

Mai-Lill silmitses teda imetledes.

„Ja kui ma nii tark ei oleks?“ küsis
noormees edasi. „Kas oleksid mind siis
armastanud?“

„Ei,“ naeris Mai-Lill.

„Jumalaga,“ ütles noormees haavunult.
„Mina tahan, et mind armastataks minu enda
pärast ja mitte sellepärast, et juhuslikult
oskan targasti rääki-
da.“ —

„Millest see tuleb, et
sa minusse armusid?“
küsis noormees ja vaa-
tas uurivalt Hilda õrnale
näole.

„Sellest, et sul on
muinasjutulikud head
kombed, et sa alati oled
hästi riides ja et sa ikka
oled hea kavaler.“

Hilda vaatas talle hur-
mavalt näkku.

„Ja kui mina ei oleks
nii maitsekas, ei hoolit-
seks küllalt oma riiete
eest, kas oleksid mind
ka siis armastanud?“

„Ei,“ naeris neiu.

„Jumalaga,“ ütles noor-
mees haavunult. „Mina
tahan, et mind armas-
tataks minu enda pä-
-

rast ja mitte minu rätsepa kunsti pä-
rast.“ —

„Millest see tuli, et sa minusse armusid?“
küsis noor mees ja ootas põnevalt Õie vas-
tust.

„Sellest, et oled ilus.“

Õie silmitses teda vaimustusega.

„Ja kui oleksin inetu, siis ei oleks sa
mind armastanud?“

„Ei,“ naeris Õie.

„Jumalaga,“ ütles noormees kurvalt.
„Tahan, et mind armastataks minu enda
pärast ja mitte sellepärast, et mul on ju-
huslikult kena näolapp.“ —

Lõbus olemine.

Pildistanud R. Liebel, Darmstadt'ist Voigiländer-Skopariga.

„Millest see tuli, et . . .“ küsis noor-
mees Anne-Leenilt.

„Sellest, et oled rikas,“ ütles neiu kena
avameelsusega.

Kuid noormees ei küsinud rohkem, vaid
jooksis pahaselt minema.

„Miks armusid sa minusse?“ küsis noor-
mees ja silitas Helvikese blondpead.

„Sest et sa oled mulle armas,“ vastas
neiu tasa ja punastas.

„Seleta selgemini,“ palus noor mees.

„Noh, sest et sa oled armas,“ vastas
neiu. Nüüd suudles noor mees teda õrnalt
ja ütles: „Minu magus lemmik!“

Mõtiskledes koju minnes murdis ta pead,
mispärast ta küll armas võis olla.

Topsi.

Vene kirjanik **Vladimir Peltshév.**

David Faganstine, maakler, rahalaenaja
ja tont teab mis kõik veel, jalutas oma bü-
roos Kimberleys edasi ja tagasi. Ta nagu
oli kibras ja sügavmõtteline. Hiinlane Lung-
Tshing seisis ukse juures ja silmitses mr.
Faganstine ärevust kavala naeratusega.

Polnudki tühine asi: Lung-Tshing oli
teinud maaklerile ettepaneku, mis võis tuua
palju raha, aga võis ta ka prokuröri kätte
anda. Jutt oli J. D. B-st (Illicit Diamond
Buing), seadusevastasest teemandimüügist,
varastatud, lihvimata, kaevandustöölise
poolt salamahti kõrvaltoimetatud teeman-
ditest. Sellist äri aetakse Kimberleys igal
ajal suuresti. Kes tabatakse, saab mitu aastat
sunnitööd. Seda raffineeritumad on ka-
valused, millega ülevaatajaid püütakse petta.

Hiinlane oli välja mõtelnud eriti kavala
konksu.

„Üsna lihtne, sir. Vaadake seda koera,“
— ta osutas hiina hurdakoerale —, „tema
nimi on Topsi ja ta kannab parukat.“ Hiin-
lane pani koerale naha üle pea selga —
paljast hurdast sai tiheda karvaga kafri-
peni. „Sellesse parukasse on õmmeldud kivi-
jaaks taskud. Kaffer Jimmy võtab Topsi
De-Beeri kaevandusse kaasa, töötab seal
kuu aega ja tuleb sealt siis jälle välja.
Keegi ei otsi koera läbi.“

„Ilus.“

„Andke mulle koera eest viiskümmend
naela ja saagist pool?“

„Kivides?“

„Ei, sularahas.“

Kaubeldi, tingiti, siis lepiti kokku.

De-Beeri kaevandustel on teemandikae-
vajate jaoks iseäralik eraldatud, teravasti-
valvatud elukoht, kust ükski tööline töö-
lepingu ajal ei tohi lahkuda. Selle elukoha
nimi on Compound.

Järgmisel päeval tõi üks agent sinna ühe

kafri, kes tööd otsis. Kafri oli kaasas kar-
vane koer, nagu neid seal leidub peaaegu
kõigil. Paar võeti kohe vastu, sest töölisi
vajatakse alati. Ülesalla käivad kastid olid
alt sügavusest üles toonud sinist mulda,
mis laiali laotati. Jimmy hakkas seda so-
rima. Tegi enda rumalaks. Tooreid teeman-
deid on raske ära tunda, nad on kui väi-
kesed ränikivid. Iga silmapilk Jimmy jook-
sis ülevaataja juurde küsima, kas see ei ole
teemant. Ülevaataja vihastas rumala kafri
üle ja ei pannud teda enam tähelegi; sel-
line mees ei võinud ju iial leida teeman-
deid.

Karvasele Topsile ei paistnud kahekordne
kasukas sobivat. Ta nühhis ennast Jimmy
paljaste reite vastu, ja kui ülevaataja kord
viibis kaunis kaugel, tegi Jimmy, nagu ot-
siks ta oma koeral kirpe. Üsna pealiskaud-
selt. Kuid Topsi väärtus oli ruttu tõusnud
kahekümnele naelale. Kui kell ja ülevaataja
vali „tshaile!“ (mis tähendab kafri keeles:
laiali!) kuulutasid lõunavaheaja, võisid Fa-
ganstine ja ta kaaslased tagajärgedega ra-
hul olla.

Tõsi, iga päev ei olnud Jimmyle nii õn-
nelik kui esimene. Ja mõned kivid pidi ta
ülevaatajale ometi ära andma, et mitte saada
hüljatud. Aga kuu jooksul oli ta ometi juba
kogunud üsna kena hulga teemandeid ja üt-
les lepingu üles. Ta viidi lukustatud ruumi,
anti talle ritsinuse õli, et allaneelatud tee-
mandid jälle kõik väljuksid, ja lasti ta siis
minna. Jimmy ja Topsi olid vabad.

Ja nende esimene käik oli Lung-Tshingi
juurde.

Hiinlane maksis kafriale tasu välja ja viis
koera lepingu järele Faganstine juurde.
Agent kobas koeranahka igast küljest ja
tundis läbi naha kivide olemasolu. Ta nae-
ratas rahuldatult. Nüüd oli ta ainus mõte

A.-S. Oskar Kilgase tööstus **10- aastane.**

A.-S. O. Kilgase suka- ja trikoovabriku asutamisest möödus 8. aprillil 10 aastat. Selle aja jooksul on väikesest algusest arenenud suurtööstus, mis on omal alal suuremaid ja moodsamaid Eestis ja kus valmistatakse kaupu, mis oma hinna ja headuse poolest võistlevad välismaa kaupadega.

Väikesest tööstusest, kus alul töötasid ainult 33 töölist ja mis peamiselt valmis tas sukke ja trikood on saanud ettevõtte, mis töötab praegu kaugelt üle 300 tööliste ja 420 masinaga. Tööstuses on mitmesugused osakonnad: sukatööstuse-, trikoo-, kangakudumise-, pitsi ja paelteosakonnad. Kuni 1929. a. töötas Oskar Kilgas ainult oma kapitaliga. 1929. a. muutis ta oma ettevõtte aktsiaseltsiks põhikapitaliga 500.000 krooni, kuhu kuulub peaaktsionäärina O. Kilgas ja seitse suuremat en-gros firmat. Tööstuse peadirektoriks on endiselt Oskar Kilgas, kes juhib ettevõtet suure energiaga ja osavusega. Praegu asub tööstus Volta tänaval, endises „Volta“ tehaste hoones, mis oma suurte valgete ja õhurikaste ruumidega on eriti kohane sellele tööstusele.

Oskar Kilgas,
tööstuse asutaja ja praegune peadirektor.

Oskar Kilgase tehaste üldvaade.

veel, kuidas hiinlast kokkulepitud tasu asjus saaks petta. Ta kooris koeralt naha, tühjendas taskud, kaalus hoolega iga kivi ja arvestas: kivide väärtus olla 5000 naela. Hiinlane vaatas süütult kõike seda.

„Olin lootnud parimat äri, Lung-Tshing...“
Järgnes pikk, äge sõnavahetus. Viimaks maksis Faganstine hiinlasele 2000 naela tshekiga Kimberley-panga peale. Lung-Tshing pistis tsheki taskusse.

„Muide, mr. Faganstine,“ ütles ta, „olin praegu Bulleri söögimajas. Seal räägiti, et teie ajate J. D. B.-d. Seal juures oli ka Parker, suur mees siledaksraseeritud näoga.“

„Detektiiv?“

Faganstine kahvatas.

„Mina ei tea, on ta dektektiv või ei ole. Aga olge ettevaatlik, et teie maja läbi ei otsita ja teid ei tabata! Noh, teil on ju hea varjupaik.“

Lung-Tshing osutas Topsile, kes rahulikult toanurgas pikutas.

„Nii siis: elage hästi, mr. Faganstine!“

Kui Lung-Tshing oli lahkunud, asus Faganstine kärmelt tööle. Tõi esiti kivid lau-laekast esile ja peitis nad kõik Topsi nannasse. Siis avas ta ühe teraskastikese ja võttis sealt välja toored teemandid, mis olid pärit teisest allikast. Needki peitis ta Topsi kasuka alla ja võis siis olla rahulik. Ta läks nagu harilikult Bulleri söögi-

majja einetele. Tema taga käis Topsi. Leti ümber seisis alalised võõrad: tubakakaupmees Samuel Lexin, mr. Parker ja veel kolm või neli teist.

„Milline inetu koer teil ometi kaasas on, Faganstine,“ küsis Lexin. „See on ju kafrikoer.“

„Tuli minu juurde,“ vastas Faganstine ja silmitses koeranässi armastaval pilgul.

Parker vürfeldas parajasti naabritega õll peale. Jutt keerles päevauudiste ümber e kõne all olid kursid, De-Beerikaevanduste varandus, murdvargused ja roimad.

Äkki kõlas väljas hele, läbitungiv vile. Topsi kargab jalule, jookseb kui nool välja ühe hiinlase juurde, kes varsti kaob lähema tänavnurga taha.

„Koer, minu koer!“ kisendab Faganstine, viskab toolid ümber, purustab klaasi, lükkab ühe parajasti lauast tõusva võõra ümber ja ruttab nii ruttu kui jalad kannavad suunas, kuhu ta oli näinud koera hiinlase seltsis kaduvat. Ilmaaegu, ilmaaegu. Ei hiinlast ega Topsit pole kuski.

Nüüd jooksis ta tagasi panka. Ähkides jõuab ta sinna ja küsib, kas hiinlane täna tshekiga on 2000 naela juba vastu võtnud.“

„Jah, juba kahe tunni eest.“

Topsit, Jimmyt ja Lung-Tshingi aga ei ole peale seda enam keegi Kimberleys näinud.

Päikesejõud.

Saksa luuletaja **Gäsar Fleischlon.**

*Ja ikka jälle kaob talvetusk,
ja ikka jälle ärkab rinnas usk,
ja ikka jälle tuleb kevade
ja toob meil kaasa armsa haljuse,
ja ikka, ikka jälle näed,
et orud, ojad, aasad, mäed
end uuel ilul ehivad
ja puud end jälle lehivad,
et ilusaks ju läevad ilmad,
maapinnast tõusvad pääsusilmad;
ja ikka jälle kõik saab ilusaks,
ja muutub süda jälle nooremaks...
Ja ehk küll tühat korda see
on fäitnud juba südame,
sa siiski, siiski imestad
ja ikka jälle rõõmu saad!*

*Oh imelik on hingejõud
ja vägev tema elusõud!
Me südant tema selgitab,
me elutaevast helgitab,
meid välja kisub õudsest ööst
ja õnne leida laseb tõõst
kõik meie eluaeg nii pikk —
kas see ei ole imelik?!
Jah, imelik on hingejõud
ja vägev tema elusõud!
Meid päikse poole kisub ta
ja fõsttab, fõukab hoolega.
Ta vägevast me põues keeb,
meid ikka jälle uhkeks teeb;
ta meile palju rõõmu toob
ja meie elu uueks loob!*

Meeletu mees.

Romaan Saksa keelest.

3

Nüüd tõusis noor proua äkki.

„Ei!“ ütles ta ja kirglik tõrje kajas ta häälest. „Last ei lase ma endalt võtta. Mitte murdosagi ei anna ma ära oma õigusest Dieteri peale — sina oled ta mulle lubanud ja mina pean meie lepingust katkestamatult kinni!“

Ehmudes tõusis ka Sydov.

„Kora, Jumala pärast, kuidas võid sa mind nii valesti mõista!“ hüüdis ta. „Mul ei tule mõttesegi last sinult ära võtta. Poiss on sinu omandus. Aga sa vaevad end temaga liiasti; mõtle ometi, enamik emasid võtab enestele ikka lapsetüdruku abiks.“

Noor proua äigas käega üle lauba ja katsumus ennast ta uuriva pilgu all valitseda.

„Annast on mulle küllalt,“ ütles ta juba palju rahulikumalt. „Tema armastab lapsi ja ma võin Dieteri tundideks tema hoolde usaldada ja teengi seda tulevikus veel enam kui seni.“

„Seda ma palungi, sest sa oled tõesti väsinud ja pead end hoidma. Kas ei tahaks sa ka Kruselt nõu küsida?“ palus Arnd ja lähenes talle murelikult. Ta tahtis Kora käest kinni võtta, aga see hakkas ruttu oma tööd kokku panema.

„Ei, ei. Olen täiesti terve ja ei vaja arsti. Minu väsimus on juba homme möödunud, kui nüüd puhkama heidan. Sellepärast vabanda, et lähen oma tuppa!“

Oimetult vaatas Arnd talle järele, kui ta head ööd soovides oli lahkunud. Kuid viimaks libises ometi naeratus ta näost üle.

„No vaata — temal on ometi rohkem närve ja temperamenti kui ta seda üldiselt laseb aimata. See on mulle armsam kui igavene ükskõiksus. Aga mis võib tal ometi olla?“

Ilmaaegu püüdis ta seda mõistatust lahendada. Järgmisel päeval oli noor proua aga jälle nii ühelaadiliselt rahulik, et ta põhjust ei leidnud juttu sellele teemile tagasi viia.

14.

Vehrstadtis seltsimajas toimus suur heategev pidu, millest osa võtsid kõik, kes endid linnas ja linna ümbruses arvasid seltskonna kulka kuuluvaiks. Suur kaunisti ilustatud saal oli tulvil täis ja helevus ei jätnud midagi soovida.

Sydov, kes hilinenult tulnud, kuna ta proua kui komiteeliige juba varakult oli pidanud külalisi vastu võtma ilmuma, ajas Krusega juttu, kui sõber ta käevart puudutas.

„Näe: liilia ja ööliil!“ ütles väiks doktor, kes oskas olla ka luuleline.

Sydov vaatas osutatud suunas, ja ta nägu võpatas.

Tükike maad eemal nägi ta Korat jutlemas ühe elegantse brunett prouaga, kes kandis väga silmatorkavat kallist toaletti punalillast shiffoonist.

„Sinu võrdlus on oivaline,“ ütles Arnd, mõlemaid prouasid mõtiskledes silmitsedes. „Aga ütle mulle ometi: milline suur idiot ma ometi kord olin, et võisin sellesse rafineeritult üleskohendatud nukupeasse armuda?“

Kruse naeris.

„Noh, Jumalale tänu. Siis oled vähemalt põhjalikult paranenud ja ma ei ole valetanud, kui sinu prouale ennist ütlesin, et sa ilusale Hellale enam ei mõtlegi.“

Sydov pöördus äkki.

„On ta selle järele küsinud?“

„Muidugi! Pidin talle hädasunnil sinu endise pruudi nimetamise puhul, mil sa nii rahutuks said, kogu loo ära jutustama. Ta näis oletavat, et oma endise pruudi juurde tagasi lähed nüüd, mil ta jälle siin viibib, ja sellepärast ta küsis. Muide näeb Kora täna õhtul suurepärase välja. Kogu saal tunnistab üksmeelselt, et ta on siin peol ilusaim ilmutis!“

Sydov noogutas särasilmil.

„Jah,“ ütles ta. „Ilus on ta, väga ilus. Ja mis veel enam: õilis. Aga just sellepärast — mis tahab seal see tülitav mardikas temast? Mina ei soovi mitte, et Kora satuks ta mõju alla, ja tahan sellele vestlusele viibimata lõpu teha!“

Ta noogutas Krusele ja läks ruttu mõlema daami juurde üle saali.

„Tere õhtust, Kora!“ ütles ta oma noore proua kõrvale astudes, kes üllatatult silmad tõstis ja ta teretusele vastas, siis aga nähtava põnevusega tähele pani, kui jahe-dalt ta proua v. Krampeni ette kumardas. Noor lesk punastas teda nähes puudri allgi.

„Ha, härra Sydov,“ ütles ta sentimentaalselt oma häält venitades ja võrgutavalt mängides õlgadega, mis olid paljad. „Me ei

ole üksteist enam kaua näinud, nii et vaevalt veel teineteist tunneme, eks ole? „Ja naeratas paljuütlevalt.

„Tõesti, armuline proua, kes mõtleb õnetundidel veel oma nooreea rumalusele?!“ vastas Sydov jäise sarkasmiga, ja pöördus jälle oma proua poole, kes ei võinud jätta naeratamata.

„Oled sa mulle ühe tantsu varuks hoidnud, Kora?“

Kora ulatas talle oma tantsukaardi.

„Jumal teab, ainult veel üks valtsers ja üks twostep!“ hüüdis Sydov naerdes. „Vehrstadti väikesed neid saavad sulle olema väga pahased, et nende tantsijad neilt ära näppad. Aga sellele väikesele ülejäägile panen mantlud oma abikaasaliku aresti!“

Kuna ta oma nime kirjutas tantsude taha, ütles proua von Krampen sädelevail silmil:

„Võiks tulla mõttele, et oleksite haaranud revolvri, kui teie proual ei oleks olnud teie jaoks enam tantsu, — kui täpselt ei teaks, et olete juba hoopis teisigi asju üle elanud, härra Sydov!“

See jultunud osutus jättis Arndi täitsa rahulikuks.

„Ei ma oleks revolvrit võtnud, armuline proua, mingisuguse mängu pärast ei loobu keegi mees elust. Aga õhtu oleks mul olnud rikutud, sest ma rõõmustasin juba mitu päeva, et võin oma abikaasaga tantsida!“

Ta palus Kora käevart.

„Tohin paluda? Maanõunikul ja Krusel on meie jaoks reserveeritud väga kena laud ja seal oodatakse sind igatsusega.“

Proua v. Krampenit korrektselt jumalaga jättes, viis ta oma abikaasa temast mööda.

Kui tuli valtsers, seisis ta juba esimeste taktide puhul Kora ees.

„Tohin paluda!“

Noor proua, kes alles oma eelmise tantsijaga, professor Mülleriga vestles, pöördus hämmastudes. Sydov nägi, Kora pidi enne veel meelde tuletama, mis mees temast tahtis. Siis järgnes ta valmilt.

Sydov pani, üldse esimest korda, oma käevarre ta saleda keha ümber, ja tal oli sellejuures tunne, nagu ta seda elus veel iial polnud tundnud. Ta võpatas, nagu oleks ta läbistunud elektrilööki, ja ta süda tegi paari metsikut lööki, aga ta võttis enda kokku ja tantsitas teda nii korrektselt, kuidas Kora kehahoid seda käskis.

Esimeste sammude järele olid nad, mõlemad head tantsijad, üksteist leidnud. Sy-

dovit valdas kummaliselt unenäolik õnnetunne, kuna ta muusika rütmil oma kerge tantsijaga üle parketi lendas. Ta tundis seda nagu kalli kingina, et Kora talle oli nii lähedal ja temajuhatusele andus, nii et teme tahe nende mõlemate liigutusi määras. Iial polnud ta võimalikuks arvanud, et tantsus võib peituda selline õnnetunne.

Esimese ringi järele tahtis Kora sammu peatada, aga Arnd kiskus ta tormilikult edasi.

„Ei, ei! See valtsers kuulub täielikult mulle; mitte taktigi ei anna ma sellest ära!“ ütles ta kirglikult. Sügavasti hingates peatus ta alles, kui muusika soikus.

„Täna sind, Kora!“ ütles ta prouale, ainult viivitades lahti lastes. „See oli täielik nauding!“

Kuna nad üksteise kõrval tagasi läksid sõprade juurde, silmitses Arnd Kora kõrvalt.

„Kust oled sa siis selle muinasjutukleidi võtnud?“ küsis ta imetledes. „Näed nii veetlev välja!“

Kora tõstis silmad, kerge naeratus mängles ta suu ümber.

„Sa ei mäleta teda loomulikult enam!“ ütles ta lahkesti. „See on minu pruutkleit!“

Arnd võpatas ja pigistas hambad kokku. Sõnalausemata saatis ta Kora laua juurde tagasi, kus lähem tantsija noort prouat juba ootas.

„Teie olite ilusaim ja toredaim tantsupaar saalis!“ seletas Henny Kruse, kelle armastusväärsemaks omaduseks oli teiste heade külgede kadetuseta tunnustamine. Oli esteetiline nauding teid vaadelda!“

„Arnd on hea tantsija!“ kimmitas Kora naeratades. Ta jõi lonksu veini ja pani siis oma käe uue tantsija käevarele.

Arnd vaatas talle süngelt järele. Kora meeletuletus ta pulmapäeva alandustele oli talt äkki õnneliku helevuse röövinud. Kuidas oli ta ometi võinudki arvata, et see uhke, peenetundeline olend võik need haavamised võis olla unustanud, mis ta temale tema abielu esimesel päeval oli teinud?

Võimetus vihas tõmbas ta käed rusikasse. Issand Jumal, kuidas võis ja suutis ta need takistused iial kõrvaldada, mis ta enesele ise oli teele ladunud.

Aga siis ajas ta enese jälle sirgeks. Ta tahtis Koral kõik see aja panna ununema; Kora pidi talle andestama, nähes ta avameelset kahetsust, ja tahtis tema poolehoidu niikaua püüda, kuni noor proua ta armastust vastas.

Sügavasti hingates hakkas ta jutust jälle

elavalt osa võtma. Kora tuli juba natukese aja pärast laua juurde tagasi ja ütles oma tantsitajale, tema olla väsinud ja tahtvat järgmise tantsuni puhata.

„Proua Kora,“ ütles Henny Kruse, kes plassinises siidikleidis väga õrnana paistis, sõbrannale nokkivalt: „Olen teilt ikka jälle tahtnud küsida ja täna eriti, mispärast te kunagi ei kanna vähematki ehet. Kas olete uhke oma ilusale nahale või on teil mõni teine põhjus?“

Noor proua naeris südamliselt.

„Seekord läheb teie tige oletus põhjalikult luhta, armas Henny. Mitte edevusest ei põlga ma ehteid, vaid sellepärast ei kannan ma neid, et mul neid ei ole. Ennekui ma tulin Vehrstadt, varastati mul kohver ühes kõigi mu ehteasjadega, järele jäi veel vaid üks väike nõel, mis ma tookord parajasti kandsin.“

Henny vabandas end suurima kohmetusega, aga Kora pigistas lahkesti ta kätt.

„Tean ju, et teil ei ole pahu mõtteid, Henny. Ma ei ole selle kaotuse pärast ka väga kurb, sest ehteta saab ka läbi. Kui vähe ma nende puudumist tunnen, näete sellest, et ma enesele uusi ei ole ostnud.“

„Ehted kuuluvad ka asjade hulka, mida inimene enesele ei osta, vaid mis ta enesele laseb kinkida!“ ütles ilus maanõuniku-proua. „Mina olen oma mehelt iga lapse eest saanud briljandiehte.“

„Tubli!“ naeris Kruse maanõuniku poole klaasi tõstes. „Seda head meetodi ei jõua küllalt kiita!“

Tema oli maanõuniku juures juba neli last vastu võtnud.

Sydov oli jälle süngeis mõtteis. Tema ei olnud oma prouale midagi kinkinud ei pulmapäevaks ega jõuluks. Aga ühele kergeteemeelsele tüdrukule Viinis oli ta jõuluks ostnud pika kuldketi — võtaks pärgel, milline hirmus tunne see oli!

Lillevalsi alul lahkus ta saalist. Tagasi tultes oli tal käes kolm ilusat roosi. Ta ootas kuni Kora, kes ainult lühikesed tuurid tantsis, et kõiki oma tantsitajaid rahuldada, jälle kord oma platsile tuli. Siis astus ta tema ette nii ruttu, et keegi riitmeister, kes noort prouat parajasti tahtis tantsima paluda, hiljaks jäi.

„Kas tahad minult vastu võtta need esimesed lilled, mis sulle toon, Kora?“ küsis ta poolvaljusti ja soojalt.

Kora silmitses imetledes ilusaid lillesid, mis harilikudest ballililledest väga lahku läksid.

„Millised ilusad lilled, Arnd! Ma tänan sind südamest!“ ütles ta lahkesti.

Sydov viis noore proua jälle tantsijate keskele ja tundis jälle ainulaadilist mõnustunnet, kui nad muusika rütmil harmoonlikult edasi libisesid. Kuid sellele segunes seekord veel üks teine tunne. Ta pilk viibis noore proua ilusal turjal ja kaunistel õlgadel. Kora oli ilus ja ta oli tema naine Jumala ja inimeste ees, mis takistas teda hiljem, kui nad kahekesi olid, seda valget kaela suudlemast kõige leegiga, mis temas loitis? Ta oleks pidanud juba anmu võtma oma õiguse, jõe, kes ta oli! Ootamise ja närvitsemise abil ei võideta ühtki naist!

Kora peatas tantsu juhuslikult ühe samba taga, mis saali ühest küljest jagasid.

„Mind ootavad veel paljud, Arnd!“ ütles ta paludes.

Arnd oli teda kõik see aja hoidnud õrnalt, nagu seda tantsu kord ette kirjutas, nüüd aga pigistas ta oma proua enese ligidale.

„Ei, ei, Kora, ma ei lase sind!“ sosistas ta palavalt ja tahtis teda samba varjus suudelda.

Samal hetkel oli aga noor proua enda imestamiseväärt jõuga tema käest nii ägedasti lahti kiskunud, et Arnd vankus. Varjamata meelepaha loitis Kora silmist ja kahvatanud näost.

„Jäta see! Ma keelan seda!“ hüüdis ta püstipäi.

„Kora!“

Oimetult vahtis Arnd talle näkku. Siis aga, heites pilku ümbrusele, toibus ta. Üldises segus polnud keegi seda lugu märganud — ainult mitte rohkem tähelepanu äratada!

„Mul polnud kavatsust sind heidutada,“ ütles ta äärmise endavalitsemisega. „Ma tohis sind ometi laua juurde tagasi saata?“

„Palun!“ vastas Kora vabiseva, pooleldi-kustuva häälega.

Arnd nägi alles nüüd, kui kahvatu noor proua oli, ja kui see oma käe ta käevarrele pani, tundis Arnd, et ta käsi värises.

„Kas me ei lähleks parem koju? Kuidas näen, ei ole sa mitte üsna terve?“ küsis Arnd unustades sügavat haavamist, mis talle osaks saanud, mures Kora pärast.

„On kõige parem, kui lahkun,“ mõõnis ta. Igatahes ma ei suuda enam tantsida.“

Kuna pidu niikui nii juba lõpule kaldus, siis võisid nad raskusteta kaduda. Arnd hoidus koduteel rääkimast, Korale tahtes rahustumiseks aega anda.

Kui see aga kajas tahtis lahkuda, ütles ta poolvaljusti:

„Kora, ma palun sind, ära ole minule pahane. Ma ei tea enesel tõesti olevat midagi süüdi. Sina oled minu naine, ja see pole ju ülekohus, kui ma sind armastan ja sulle seda ka näitan.“

Kora vaatas talle suuril silmil otsa.

„Sa näid unustavat, et mulle oled andnud oma sõna ennast mitte iialgi sel kombel unustada,“ ütles ta jäiselt.

Arnd kahvatas sügavasti.

„Ja see peab olema nii mõeldud, et ma ei tohi oma kättki sinu piha ümber panna ja su kättki suudelda?“ küsis ta sügavas hinges jahmatudes.

„Jah!“ ütles noor proua külmalt ja kindlalt. „Minule on vastik igasugune kehalik puudutus ja sellepärast pean paluma sellest hoiduda.“

Trotslikult silmitses Arnd teda.

„Siis muidugi,“ ütles ta hääletult.

Kora pööras. „Head ööd!“

Oma toas astus Arnd peegli ette.

„Olen tõesti mina see, kellele see sünnib?“ mõtles ta täis tunud meeleheidet. Ja äkki oli tal, nagu kuuleks ta dr. Kruse häält:

„Patt, mis sa selle abieluga teed, tasub end sulle kord kätte!“

Ja ta hoigas:

„Aga ma ei taha — ei või tast loobuda! Mul peab olema kannatust teda enesega harjutada — ja kui ka läheb selleks vaja aastaid: ta peab minu omaks saama!“

15.

Mõni päev hiljem nägi ta oma toa aknast, kuidas Kora väikese Dieteriga lõunajal lumes mängis. Ta oli poisu soojalt riietanud, kelgule tõstnud ja temaga aiaist läbi sõitnud. Nüüd tegi ta temale õues lumemeest — nii lõbusasti ja lapselikult kui mõni nooruke plika. Neiulikult noor ja hurmav nägi ta oma helesinises kostüümis ka välja, kuna samasugune villane müts ta pead kattis. Lapse naer ja kilkamine segunes lustiliste naljasõnadega, mis ema talle hüüdis, toredaks duetiks.

Sydov oleks meelsalt välja läinud ja ise ka sellest mängust osa võtnud, aga ütles enesele kibedalt, et tema juuresolek noore proua helevust vaid võiks eksitada. Aga kuna ta Korat silmitses, kuidas see väljas nii jõurikkalt, noorusvärskelt ja paenduvalt liikus, siis ütles ta enesele, võimatu oleks, et selles ilusas, terves kehas võiks elada külm, eluvaenulik hing. Ta tahtis paha

kogemuse, mis ta saanud, unustada ja nüüd alles veel õieti teda enesele võita katsuma.

Selle otsusega algas ta mitmepäevastreisi. Tagasi tulles pani ta väikese pakikese eelneal Kora platsile.

Kora vaatas talle hämmastusega otsa.

„Sa pead mulle juba lubama vahetevahel väikest äriosa enesele kätte anda lasta,“ ütles Arnd südamlikult. „Sinu raha on minu firmale niipalju õnne toonud, et võid enesele julgesti meeldida lasta väikese dividendi sel kujul!“

„Kui asi nii, siis pean sellega küll leppima,“ ütles Kora naeratades.

Ta võttis paberist punase nahkkastikese, kuid ta suust tuli hämmastava ehmatus heli, kui ta kastikesest leidis kitsa käevõru matist kullast, mis smaragdidega ilustatud.

„Ei, Arnd, ma palun sind — seda on palju. Kuidas ma söiksin selle vastu võtta!“

Arnd naeris.

„Tagasi anda ma seda ei või. Kora. Sest temale on, nagu näed, sinu nimi seesmisele küljele graveeritud. Loodan, et olen tabanud sinu maitse?“

„Käevõru on imeilus, Arnd!“ ütles Kora, eset meeldivana silmitsedes. Siis andis ta Arndile kätt.

„Ma tänan sind. Oled mulle valmistanud suure rõõmu!“

Vaevalt märgates pigistas Arnd ta kätt ja laskis selle siis kohe jälle lahti.

„Siis on otstarve täidetud!“ vastas ta lihtsalt.

Ta läks lapsetuppa Dieterit teretama ja talle ära andma väikest puust elevanti reisisikingitusena. Poisu, keda ta nüüd õrnalt armastas, oli tal väga puudunud, ja ta tundis õnne, nähes, et temagi poisul oli puudunud, kes teda nüüd hõisates teretas.

Talv oli sel aastal vaid lühike. Juba veebruaris oli veel vaevalt külma ja märtsi algul võis Sydov jälle ratsasõitu tegema hakata, kuna teed olid lumest juba peagu puhtad.

Ühel pühapäevahommikul, kui ta hiljem kui äripäeval oli lasknud oma hobuse ette tuua, läks Kora õuest parajasti üle. Ta jäi musta täku kõrvale seisma ja silitas selle jahedat nahka.

Sydov naeratas pisut pilkavalt.

„Noh, mis on Kora? On sul julgust?“

Ta pakkus talle kätt,

„Kas see vajab julgust?“ küsis Kora samal toonil tagasi.

Enne kui Arnd aimas, oli noor proua oma käe tema kätte pistnud ja kargas sulgergelt sadulasse.

Arnd oli nii jahmunud, et ta ei takistanud noort prouat ratsuteid pihku võtmast; alles kui täkk traavima hakkas, hüüdis ta ehmudes:

„Jumala eest, Kora — hoia end kõvasti kinni!“

See naeris ülemeelikuit.

„Ära kardada, ei mina kuku!“

Arnd jooksis üle õue, astus talle ette ja kahmas täkul ratsutitest kinni.

„Kahju!“ hüüdis Kora. „See oli nauding, millest ma olen olnud kaua ilma!“

Ja veel enne kui Arnd sai aidata, kargas Kora sadulast maha.

„Kuigi sa, nagu näen, oskad ratsutada, riskant oli see ometi!“ ütles Arnd ärevalt. „Sul pole härrasadulas pidet, Mentor ei ole lammast, ja kukkumine siin kivialusel oleks võinud sulle raske vea teha.“

Kora raputas naerdes pead.

„Aga ma ei oleks kukkunud. Enne kui ma enesele hobuse sain, pidin isale hoopis teistsuguseid kindluseproove näitama, kui see siin!“

Ta koputas kõõgiaknale, mille all nad parajasti seisisid, ja laskis tüdrukul hobusele anda mõned suhkrutükid.

Arnd oli ikka veel kahvatu ja erutatud, kuna ta silmitses, kuidas Kora hobusel laskis suhkrutükid võtta oma peost. Noil kahel minutil, mil Kora sadulas istunud, oli ta oma elus esimest korda tundnud hirmu ühe teise olendi pärast, kes talle, nagu ta nüüd teadis, oli kallid, kallim kõigest muust, mis ta omas. Veel praegu istus kägistav valu ta kõris, mida ta oli eriti valusasti tundnud, kui oli kartnud Kora mahakukkumist ja selle tagajärjel ta saledate kehaliikmete purunemist,

Viimaks ütles ta:

„Mispärast ei ole sa endale ostnud juba ammu hobuse, kui sa ratsutamist nii väga armastad, Kora?“

Kora raputas pead.

„Ei, — see oli küll minu ainus tõsine kiring ja lahkumine „Darlingist“, minu ilusast kõrvist, oli mul väga raske, — aga ma olen sellestki, nagu paljust muust, võidu saanud. See ei olekski võimalik. Üksipäi ei või daam ju sõita ja Karl on ratsutamises ise alles nii abitu, et sest mulle kaitset ei oleks.“

„Noh, seks otstarbeks võiks ju ka mind tarvitada!“ ütles Arnd süngelt,

Kora silmitses teda avameelse imestusega.

„Sind?“ küsis ta. „Oh ei! Nii omakasupüüdlid ma ei ole, et tahaksin sinult röövida su ainsad pulkustunnid, mis se endale üldse lubad, ja oma juuresolekuga muuta sapisteks.“

„Sapisteks!“ kordas Arnd ärevalt. „See on ometi ja paraku isegi kõigile meie vahel valitsevale toonile pisut liig. Kora!“

„Mitte sugugi!“ vastas noor proua rahulikult. „Olin tunnistaja, kui sa meie pulmapäeval tõendasid, et oleksid ennem läinud võllasse kui minu seltsis altari ette. Mina ei ole sulle seda sugugi pahaks pannud — ümberpöördult! Aga sa pead mõistma, et ma sellest nüüd ka järeldused teen!“

Ta pööras ja läks aeda, kuna Arnd süngel näol kargas sadulasse ja minema kihutas.

16,

Vaatamata korduvatele äpardustele jäi Sydov oma kavatsusele ustavaks. Ta värbis vintske järjekindlusega oma naise armastust, olles veendunud, et tal õnnestub oma naise eelarvamisi võita. Parimaks lepingukaaslasel pidas te selle juures oma poisut, kes neid mõlemaid ühtlaselt armastas ja kes neile mõlemale armast oli. Lapsepoas oli Koragi vähemtõrjuv ja ühises mängus lapsega näis ts lahutava vahe unustavat.

Ühel päeval oli Sydov lapsega pikemat aega hullanud ja tema juures viibinud pärast vannitamistki. Nüüd silmitses ta, kuidas last toideti ja võttis selle siis sulle.

„Kora,“ ütles ta paludes. „Kas ma võiksin ta kord voodisse magama panna? Ma ei ole teda veel ta voodis näinud.“

Noor proua nagu heitus, lükkas siis aga kõrvaltoa ukse eest eesriided rahulikult kõrvale.

„Muidugi — tule aga!“ ütles ta lahkesti.

Arndi jalad peatusid lävel, siis aga kandis ta lapse toredasse võrevoodisse, mis seisis otse suure messingvoodi kõrval. Ta sängitas lapse õrnasti pitsiäärtega kaunistatud patjadele ja kattis ta kinni sooja udusule vaibaga, mille batistkate oli ilustatud õrnroheliste shleihvidega, nagu kõik siin toas. Suud andes lapse laubale ajas ta enda jälle püsti ja vaatas ringi.

„Sa pead mulle juba lubama, et ma oma silmi veel pisut rõõmustan luuletisest, mis mind siin ümbritseb,“ ütles ta imetledes. „Kust tuleb nii palju poeesiat minu vaese katuse alla?“

(Järgneb.)

Tõtt ja nalja.

Nõukogude naljad.

Huumor, mis tänapäev veel Nõukogude Venes elab, on umbes kibe võllanali. Ja anekdoodid, mida suust suhu jutustatakse, vahendavad oma viisilt Venemaa praegustest oludest paremat arusaamist kui suured teaduslikud juurdlemised. Avaldame alama mõned sellised lood, mis isegi juba nõukogude ajnkirjades on frükimusta näinud:

„Torgsinis“ (valuutaäri välismaalastele) leidub tuba, kus tõhitakse viie dollari eest laulda isegi „Boshe tsarja hrani!“

Talumees läheb kirikusse ja kohtab teel kommunisti. Tee küsib temalt irooniliselt, kelle eest ta nüüd õieti palvetab Talumees ehmub:

„Palvetan nõukogude võimu eest!“

Kommunist pärib edasi: „Ja varem? Slis sa palusid tsaari eest?“

„Ei salga, seda ma tegin.“

„Noh, ja kuidas tsaari asi lõppes?“

„Sellepärast ma palvetangi nõukogude eest.“

„Kas olete kuulnud? Ivanov on vangistatud!“

„Ei, ma ei teadnudki, et ta on insener!“

Ehitatakse uus kümnekordne kaubamaja, milles üksainus palgeline teenistust leiab. Nimelt uksehoidja, kes igale kundlele ütleb:

„Pole kaupa . . . pole kaupa!“

Kalinin seletab talupoegadele raadio aparadi siseseadet ja jutustab, et sellega kõige maailmaga saab kõnelda, sest sõnad kosivat kõikjale. Kui talupojad näitavad uskumatust, ütleb Kalinin ühele neist, hüüduku midagi aparadi. Mees ajab enda äkki sirgeks ja kisendab:

„Euroopa, appi!“

Moskva tsirkuses esinevad kuulsad tolad Pimm ja Pomm. Nad tassivad areenale suured Lenini, Trotski ja Stalini pildid ja hakkavad siis aru pidama, kuhu nad need pildid kõige soodsamalt saaksid mahutada. Viimaks ütleb Pimm:

„Tead, Pomm, Lenini ja Trotski riputame üles ja Stalini paneme seina äärde!“

Vabrik töötab hilgavalt ööd ja päevad välismaalaste imestuseks. Ta valmistab kogu Nõukogude Venemaa jaoks sildikesi: „Lift rikkes!“ ja „Täna kinni!“

Viisaastak pidi rahva seisukorda sedavõrd parandama, et näiteks iga inimese pidi omama väikelennuki. Viisaastaku mõõdudes kohtavad siis Ivan Ivanovitš ja Pjõtr Petrovitš õhus. Esimene küsib:

„Kuhu sa lendad?“

Teine vastab: „Kiielisse. Tahan vaadata, kas seal kaardi peale mune ei müüda.“

Olukord Nõukogude maal on muutunud hulluks. Lenin näeb seda taevast ja kõlistab ruttu Kremliisse ning nõuab Trotskit telefoni juurde.

Vastatakse, et Trotskit enam seal ei ole.

Lenin tahab rääkida Radekiga, kuid seegi on kõrvaldatud. Samuti ei leia ta paljuid teisi vanu valitsusekaaslasi. Viimaks küsib ta, kes seal siis veel on?“

Ta ühendatakse Staliniaga. Lenin kisendab vihaselt aparadi:

„Mis kuradi kord see teil on? Kuhu on siis kõik teised jäänud?“

Stalin paneb toru vastamata käest.

Siis kõlistab ta taevasse Dshershinskile, kadunud ishekaa esimehele, ja ütleb talle:

„Pea seal Leninit silmas! Tema hakkab juba generalnaja liinast kõrvale kalduma!“

Voroshilov läheb Stalini juurde ettekandele, jääb aga tema ukse taga imestades seisma, sest ta kuulab Stalinit toas kisendavat:

„Koer niisugune! Idioot! Nii kaugele oled sa maa viinud! Kaabakas!“ jne.

Voroshilov saab uudishimuliseks ja küsib ukse ees seisvalt valvurilt:

„Keda seltsimees Stalin seal nii hirmsasti kirub?“

Punaväelane vastab:

„Iseennast. Juba tund aega arvustab ta iseennast!“

Õine külustus.

Kesköö läheneb juba.

Siis helises uksekell. Valjusti ja lungivalt.

Arst ärkas esimesest unakust.

„Kes on?“ küsis ta läbi akna.

„Härra doktor,“ vastas mees all, „teil on ju ometi oma auto. Kuipalju nõuate küllestuse eest kahe tunni tee külas?“

„Taks õise küllestuse jaoks on 25 krooni.“

„Vägä hea. Tulge ruttu.“

Arst riietus ruttu, võttis medikamentide kotti, ajas auto garahisti välja ja sõitis suunas, mis mees osutas. Poole tunni pärast oli ta külas.

„Palju tänu, härra doktor,“ ütles mees ja astus autost välja. „Siin on 25 krooni.“

„Jah, aga kus on siis haige?“

„Ah,“ ütles mees rahulikult, „siin pole ühtki haiget. Põõrdusin teie poole ainult sellepärast, et taksi-autod selle maa pealt minu kojuviimise eest nõudsid 40 krooni!“

Kas teate,

et luuletaja Jacques Cazotte hukati giljotiinil?

et samuti hukati luuletaja André Chenier?

et luuletaja Stanislaus Boufflers oli feldmarssall?

et prantsuse vaimulikud luuletajat Moliere'i keeldusid matmast ja ta siis õõsel maeti?

et suur pilkekirjanik Franeois Rabelais aastaid kloostri elus mungana?

et Geoffrey Chaucer esimene luuletaja oli, kes maeti Westminster Abbeysse?

et luuletaja Jonathan Twift suri nõdrameelsena?

ROMAAN Nr. 9

SISU:

P. Grünfeldt: Meie tee.
Rabintranath Tagore: Satyakama tõde.
Eva eksiteil.
Inglise romaan: Martin Diabo.
Multatuli: Merehaigus.
J. E. Poritzky: Õnneloos.
Hermann Teirlinck: Salaküti surm.
John H. Thompson: Mudel 07.
H. Ferner: Kullilärv.
Motiiv.
Vladimir Peltshov: Topsis.
Cäsar Flaischlen: Päikesejõud.
Aja Berg: Meeletu mees.
Tõtt ja nalja.

Romaan'i

tellimishinnad 1933 aast:

Kodumaale ühes saatekuludega:

12 kuud (24 nr-t)	Kr. 6.—
9 " (18 ")	" 4.50
6 " (12 ")	" 3.25
3 " (6 ")	" 1.75
2 " (4 ")	" 1.25
1 " (2 ")	" —.70
Üksiknumber	" —.35

Välismaale ühes saatekuludega:

12 kuud (24 nr-t)	Kr. 8.—
6 " (12 ")	" 4.25
3 " (6 ")	" 2.25

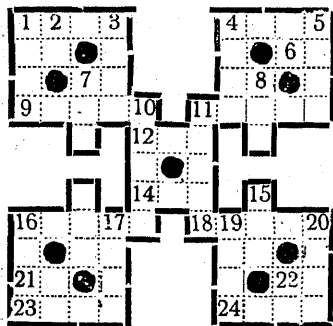
„ROMAAN'I“ talitus

Tallinn, Vene tän. 13,
telefon 437-18.

Ristsõnademõistatus

Nr. 9 (267).

Seadnud: Alfred Kask.

Põikread.

1. Tuleb püssist lastes.
4. Geomeetriline mõiste.
6. Nii, nõnda.
9. Formaati.
11. Kaubapakkuja, rändav kaupmees.
12. Asesõna.
14. Härra ingliskeeles.
16. Määrdinud nägu.
18. Tähtis ese laevas.
21. Toon heliredelist.
23. Rehnung.
24. Kasu.

Püstread.

1. Kaitseväe osa.

Sõnade seletused.

2. Valuhüüe.
3. Segadik, kujutu ürgmass.
4. Kuivanud puuks.
5. Sõök.
6. Kont.
7. Kont.
8. . . . kõik asjad lõpetab j.n.e.
10. Usk, maailmalooja, jumala sisse.
11. Kino Tallinnas.
13. On igal vankril ja reel.
15. Mu sine Eesti jumal.
16. Toon, heli.
17. Naise nimi
19. Kalapüügi abinõu.
20. Muna sisu.
22. Peategelane jutust, „Laulev Narr“.—

Lahendus ilmub Romaan nr. 11 (269).

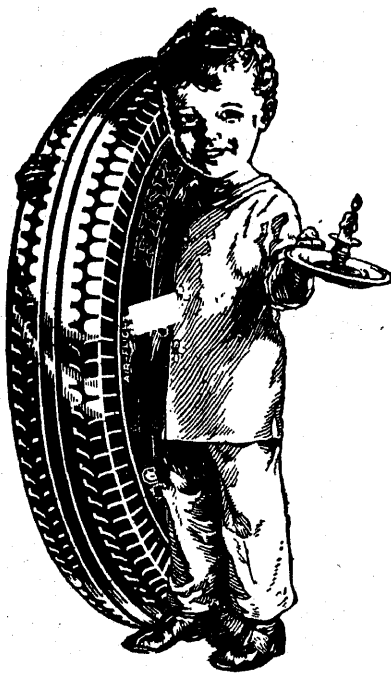
„Romaan“ on põnevam, kaunim ja tuumakam ajakiri Eestis.

FISK

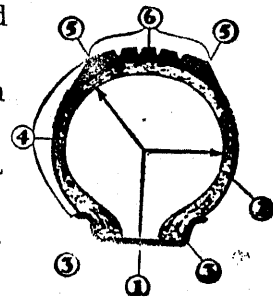
Air Flight (õhulsõidu)

põhimõttel ehitatud

auto- ja mootorratta kummid omavad 7 eriparlmust:

- 1) Avaram õhukoobas, kui ühelgi teisel auto-kummil;
- 2) Ühtlane ning elastne All-Cord kude ;
- 3) Mitme kimbu traatidega kõvendatud kummi-serv ;
- 4) Suurendatud küljepind võimaldab pehme sõidu
- 5) Kummi jooksupind on põia laiune ;
- 6) Libisemishädaohuta jooksupind ;
- 7) Air-Flight kummide ta-sakaalustatud ehitusviis.

Peaesindaja :

O/Ü. TILGA & Co.

Tallinn, Vene tän. nr. 13.

Telefon 437-18

**Time To Re-tire
GET A FISK!**

TRADE MARK REG. U.S. PAT. OFF.

MÜÜJAD:

TARTUS: A.-S. Jaan Maim, Poe tän. 9, telef. 4-71.

NARVAS: N. Mägi, Peetri plats, telef. 1-06.

JÕHVIS: Aleks. Schmidt, telef. 6.

RAKVERES: Paul Falk, Adamsori tän. 6, telef. 3-03.

VALGAS: Vilh. Trauss, Kesk tän. 11, telef. 1-63.

TÕRVAS: Joh. Siilak, Valga tän. 1, telef. 61.

VÕRUS: Paul Laamann, Jüri tän. 5, telef. 54.

PÄRNUS: Karl Viks, Kuninga tän. 36, telef. 5-49.